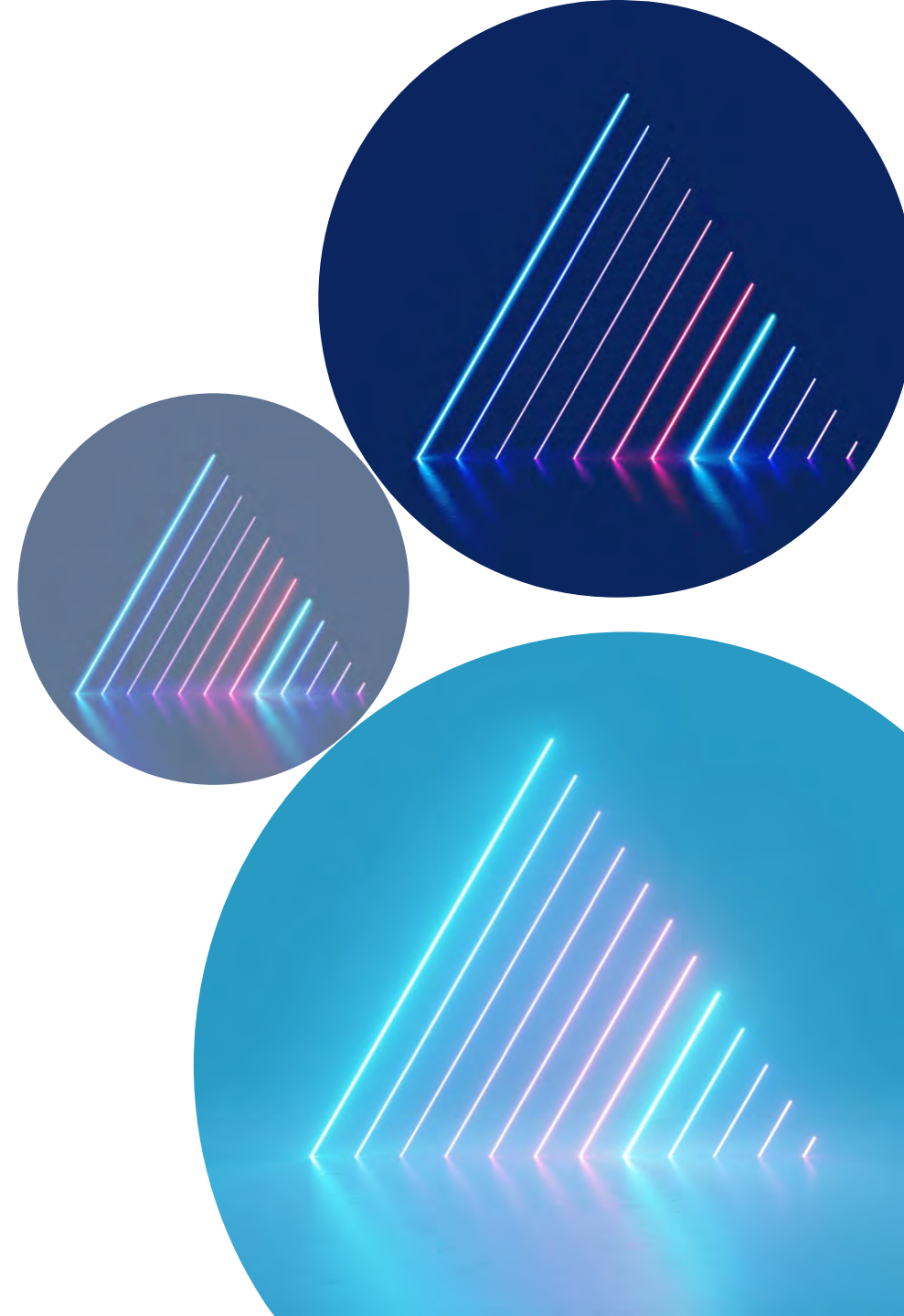

Πανελλαδική Έρευνα Κοινής Γνώμης

Συνέχειες και Ασυνέχειες της Μεταπολίτευσης

Συντάχθηκε για τον
Μάιος 2024

Η ταυτότητα της έρευνας

Εταιρεία:	Metron Analysis (Α.Μ. ΕΣΡ 4 - Αρ. Γ.Ε.ΜΗ 002305501000)
Ανάθεση:	Κύκλος ιδεών
Τύπος Έρευνας:	Συνδυασμός Computer Assisted Telephone & Web Interviews
Περιοχή Έρευνας	Πανελλαδική
Μέθοδος Δειγματοληψίας:	Τηλεφωνική έρευνα: Απλή τυχαία δειγματοληψία σε αρχείο τηλεφωνικών αριθμών που έχουν παραχθεί με τυχαίο τρόπο (RDD-Random Digit Dialing) με την εξής αναλογία: σταθερά τηλέφωνα 70% και κινητά τηλέφωνα 30% . Online έρευνα: Τυχαία επιλογή με βάση ποσοστώσεις από online panel
Χρόνος Διεξαγωγής:	23-29/04/2024
Μέγεθος Δείγματος:	1.202 άτομα ηλικίας 17 ετών και άνω, 720 τηλεφωνικά και 482 online. Μέγιστο δειγματοληπτικό σφάλμα $\pm 2,8\%$
Σταθμίσεις:	Το δείγμα σταθμίσθηκε εκ των υστέρων ως προς το φύλο και την ηλικία και την ψήφο στις Βουλευτικές 2023
Προσωπικό field/Ελεγχος:	Για την τηλεφωνική έρευνα εργάστηκαν 3 επόπτες και 32 συνεντευκτές. Το 26% των τηλεφωνικών συνεντεύξεων ελέγχθηκαν με τη μέθοδο της συνακρόασης. Το 100% των συνεντεύξεων ελέγχθηκαν ηλεκτρονικά
Παρατηρήσεις:	Στους πίνακες που ακολουθούν, όπου οι βάσεις είναι μικρότερες των 60 ερωτηθέντων, τα στοιχεία είναι τελείως ενδεικτικά
Επισήμανση:	Λόγω στρογγυλοποίησης ενδέχεται κάποιες κατανομές να μην αθροίζουν στο 100%

Η METRON ANALYSIS είναι μέλος της ESOMAR και του ΣΕΔΕΑ και τηρεί τους κώδικες δεοντολογίας και διεξαγωγής ερευνών και επαγγελματικής πρακτικής της ESOMAR και του ΣΕΔΕΑ.

Συνέχειες και ασυνέχειες της Μεταπολίτευσης

Η Μεταπολίτευση υπήρξε μία **τομή**, όχι μόνο με τη Δικτατορία αλλά και με την «Καχεκτική» μετεμφυλιακή δημοκρατία.

Είναι η ιδρυτική **στιγμή** της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας, μιας «κανονικής» πλέον, πλουραλιστικής φιλελεύθερης δημοκρατίας.

Ταυτόχρονα, είναι η **μακρά περίοδος** ανάπτυξης του πολιτικού, κοινωνικού και πολιτισμικού πλαισίου που διαμόρφωσε τον χαρακτήρα της χώρας τις επόμενες δεκαετίες.

Μέσα σε αυτήν τη μακρά διαδρομή εντοπίζονται **συνέχειες** και **ασυνέχειες**. Πολλές από αυτές έχουν αναδειχθεί στον πλούσιο και έντονο δημόσιο διάλογο για τη Μεταπολίτευση.

Συνέχειες και ασυνέχειες της Μεταπολίτευσης

Αυτό επιχειρεί να ανιχνεύσει και η παρούσα έρευνα: Συνέχειες και ασυνέχειες στις αντιλήψεις μας για τη Μεταπολίτευση, όπως αποτυπώνονται σε ποικίλες διαστάσεις:

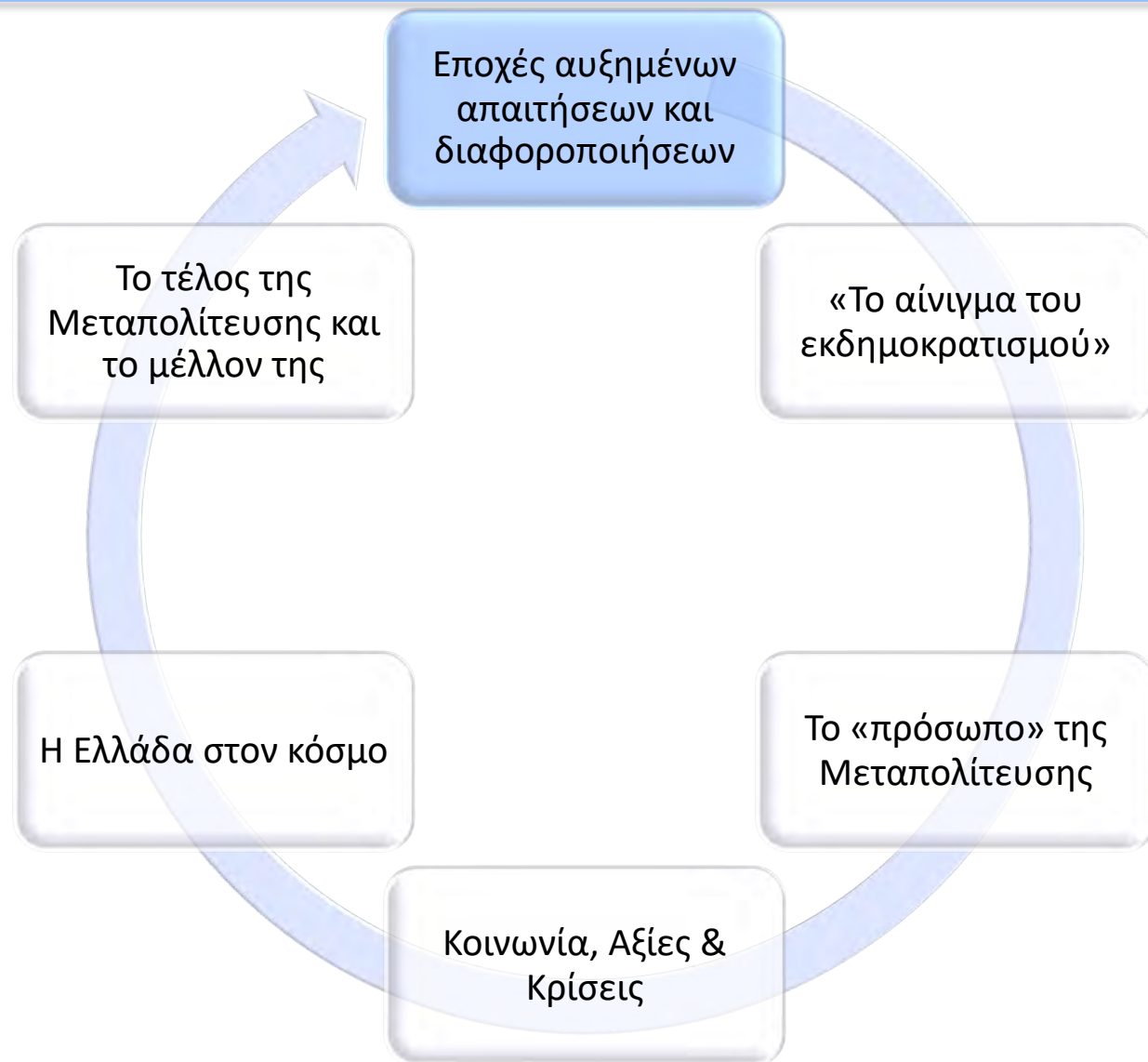
Εποχές αυξημένων και μειωμένων προσδοκιών

Η μετάβαση στη δημοκρατία συνδέθηκε με μια εποχή αυξημένων προσδοκιών και ανοδικής κοινωνικής κινητικότητας.

Σήμερα, ωστόσο, ο ορίζοντας των προσδοκιών στενεύει.

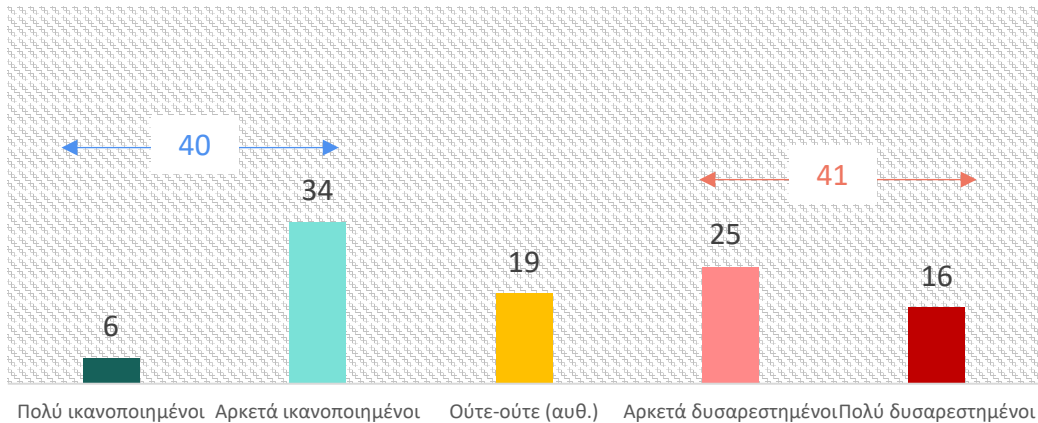
Και εάν η λεγόμενη Γενιά της Μεταπολίτευσης και του Πολυτεχνείου (που εν πολλοίς ταυτίζεται με τη γενιά των boomers) δηλώνει ότι έζησε καλύτερα από την προηγούμενη...

...οι νεότερες γενιές, που βρέθηκαν αντιμέτωπες με την «πολυ-κρίση» της εποχής μας στην πιο παραγωγική ηλικία, θεωρούν ότι ζουν χειρότερα από τους γονείς τους.

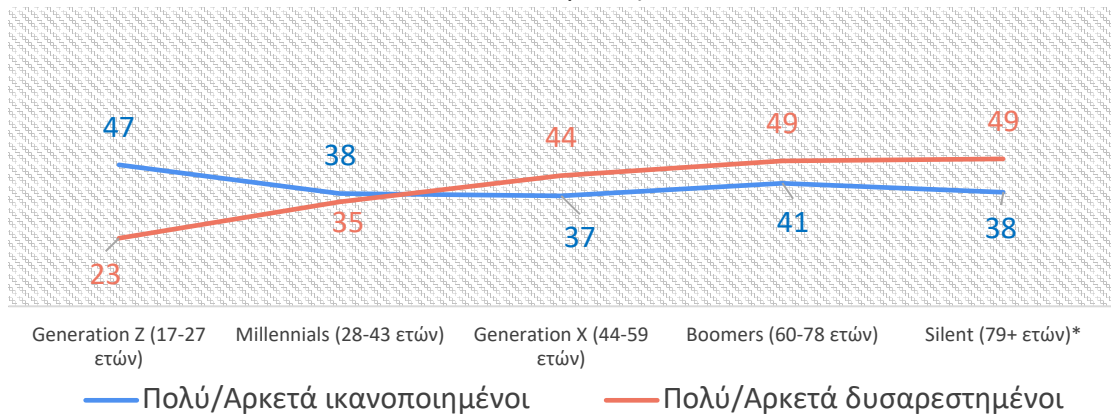

Οι απόψεις είναι μοιρασμένες ως προς την ικανοποίηση από τη ζωή

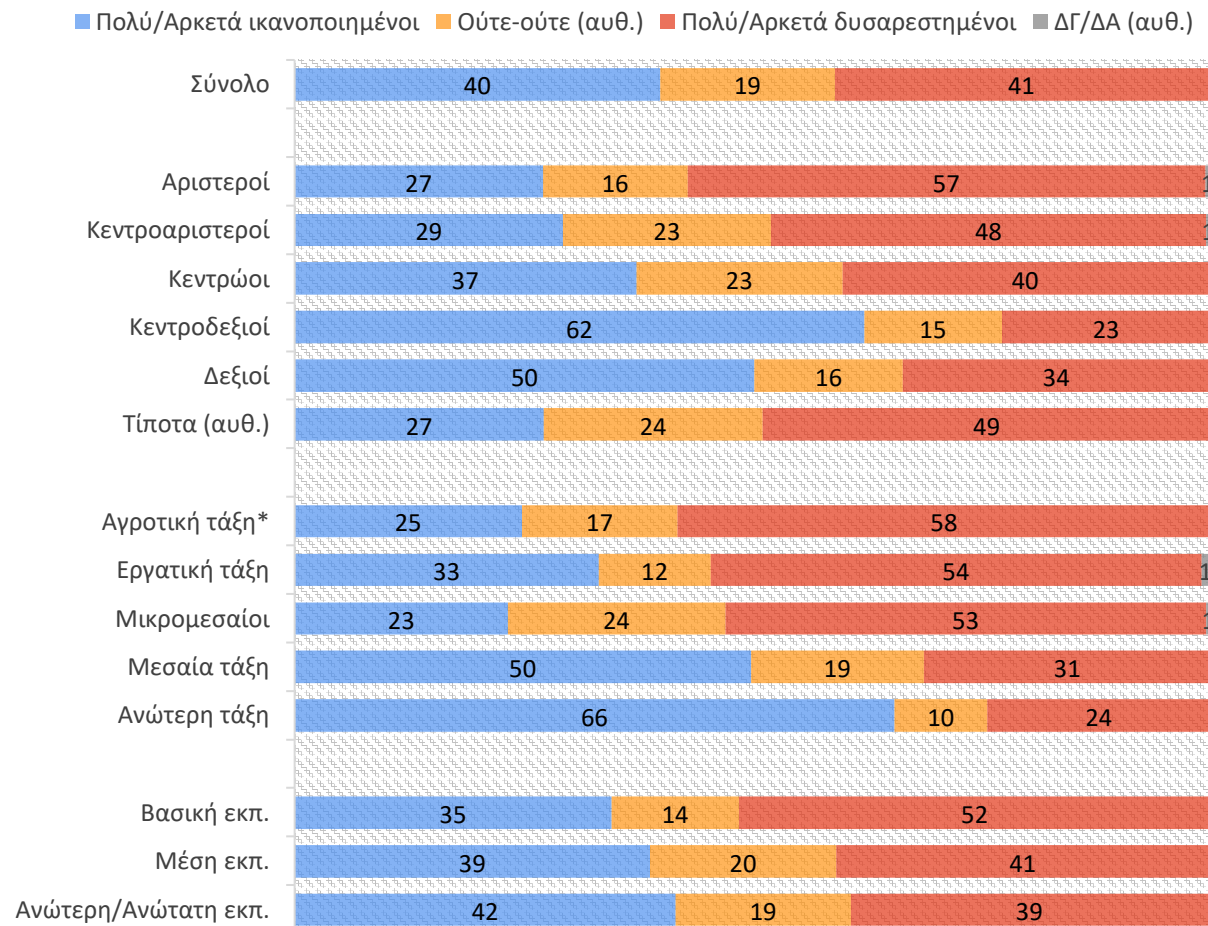
‘Γενικά, πόσο ικανοποιημένος/η ή δυσαρεστημένος/η θα λέγατε ότι είστε από τη ζωή σας αυτό τον καιρό;’

Ανά γενιές

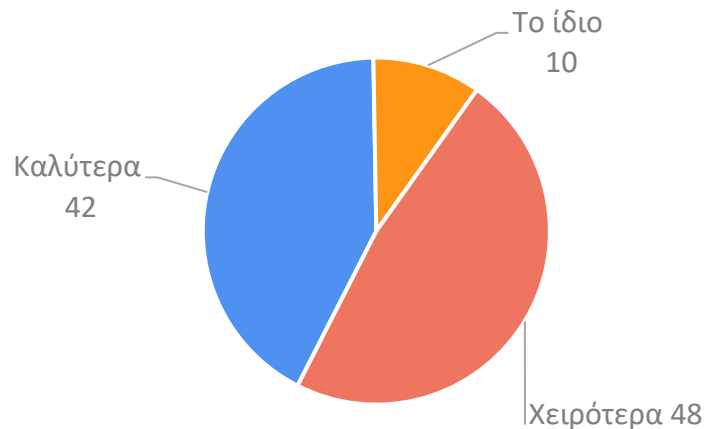

Ανάλυση

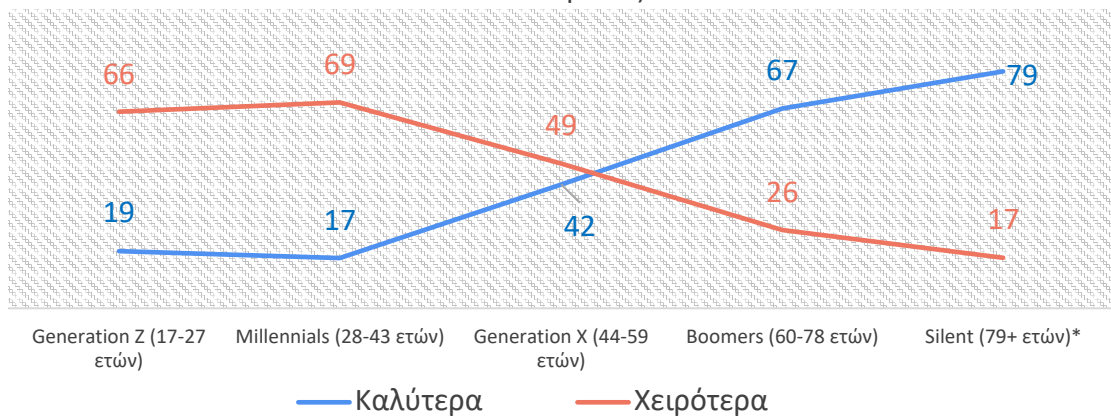

Η μεγάλη γενεακή τομή

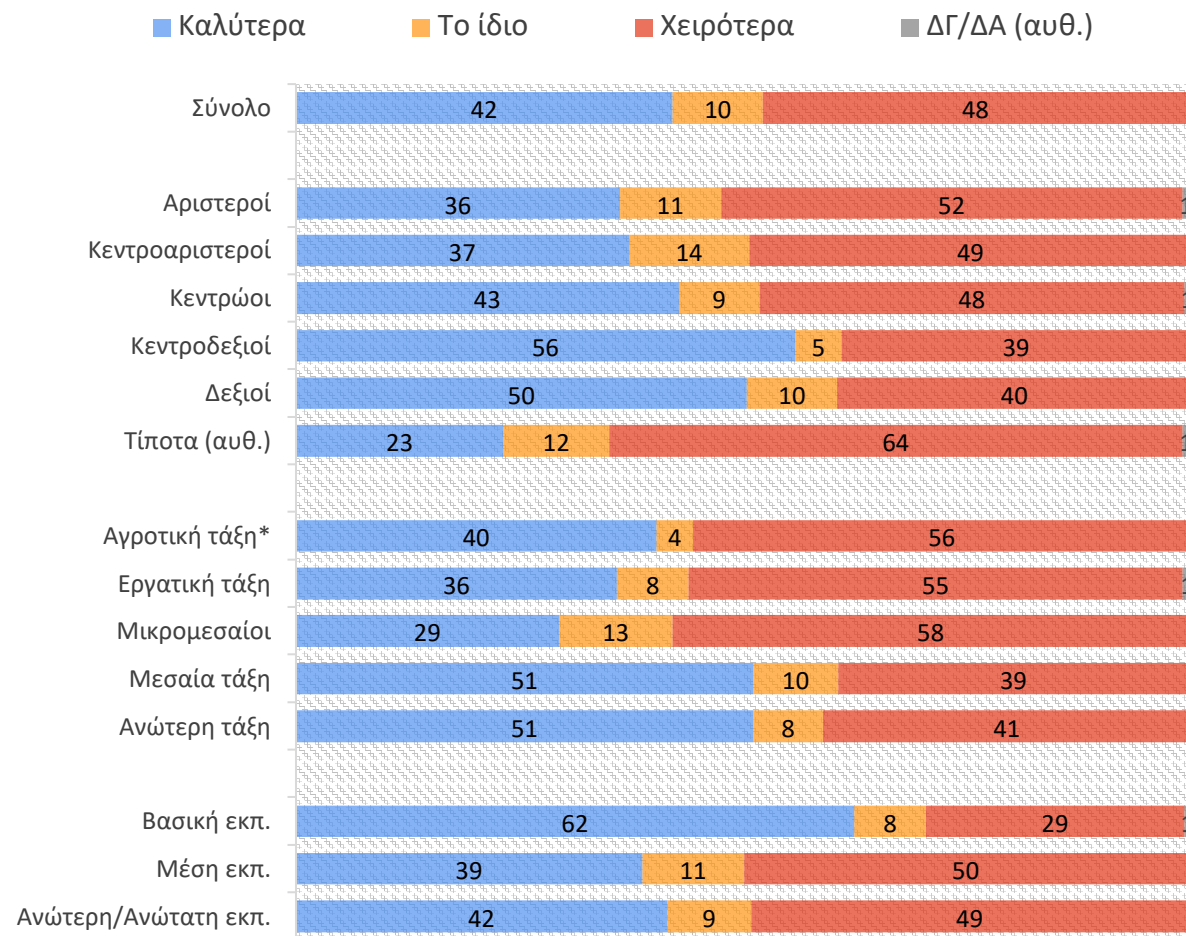
‘Και όταν σκεφτείτε τη γενιά σας σε σχέση με τη γενιά των γονιών σας, θα λέγατε ότι ζει...’

Ανά γενιές

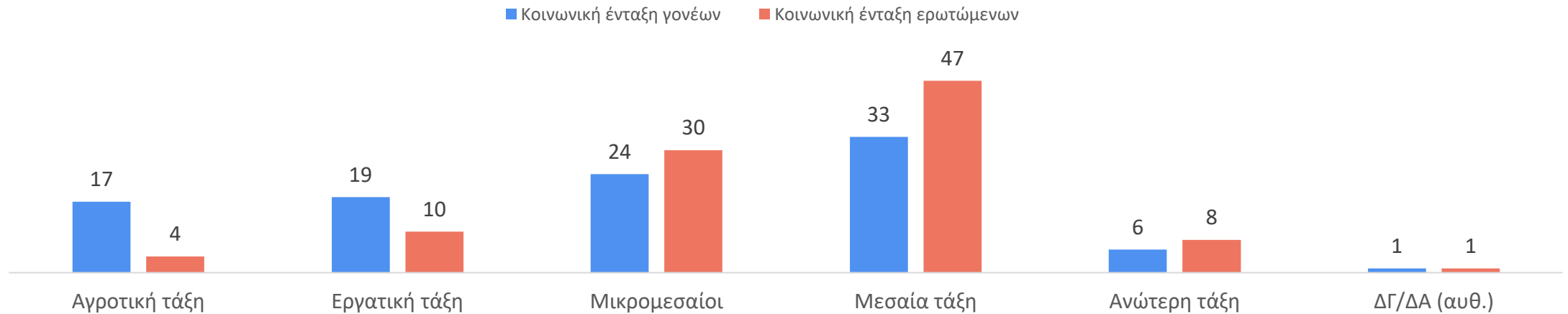

Ανάλυση

Η ανοδική κοινωνική κινητικότητα της Μεταπολίτευσης

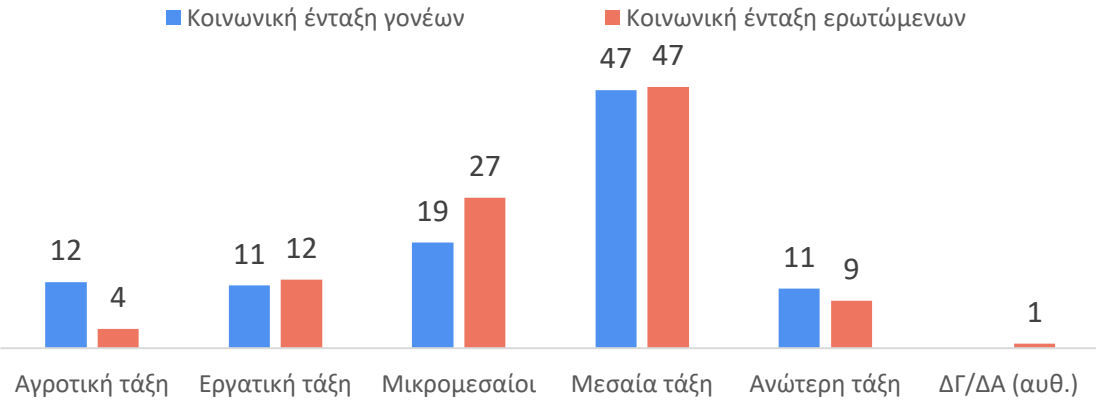
‘Σε ποια κοινωνική τάξη θα λέγατε ότι ανήκαν ή ανήκουν οι γονείς σας; Και σε ποια ανήκετε εσείς;’

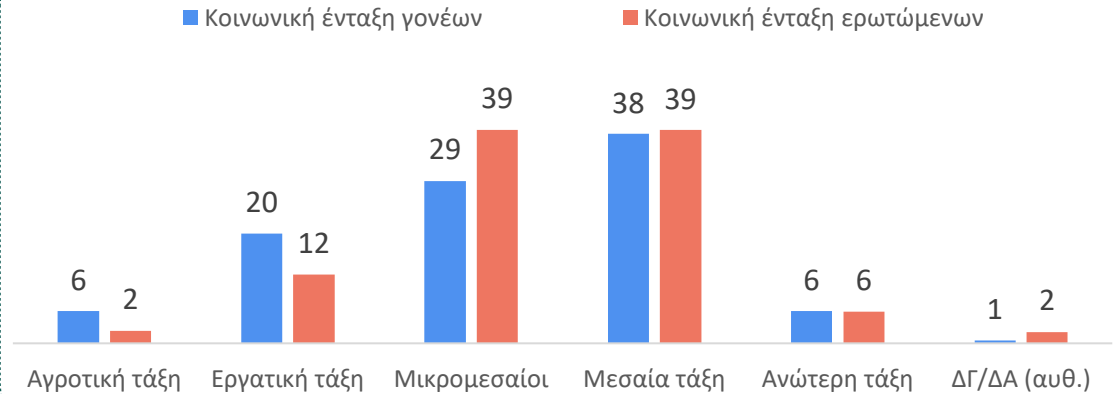
	Υποκειμενική Κοινωνική Ένταξη γονέων				
	Αγροτική τάξη	Εργατική τάξη	Μικρομεσαίοι	Μεσαία τάξη	Ανώτερη τάξη
Αγροτική τάξη	16	3	1	1	2
Εργατική τάξη	14	31	6	2	*
Μικρομεσαίοι	21	33	58	16	13
Μεσαία τάξη	46	28	28	73	36
Ανώτερη τάξη	3	4	6	7	47

Εικόνα φθίνουσας πορείας της κοινωνικής ανόδου

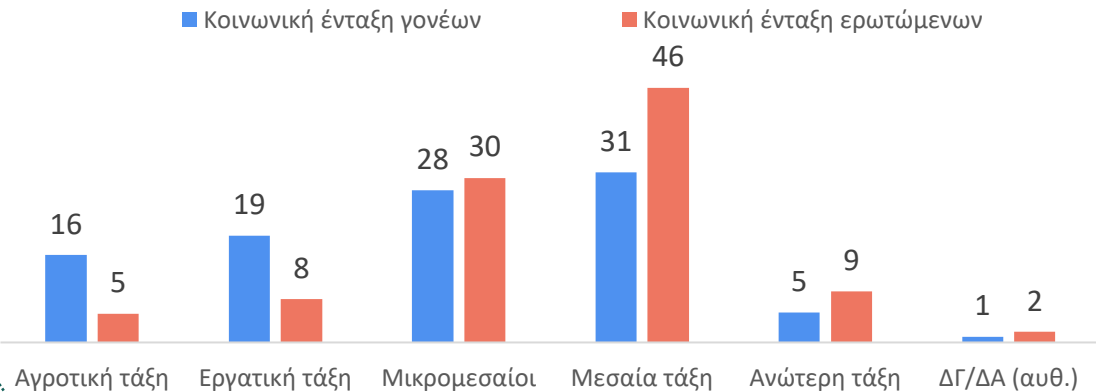
Generation Z (17-27 ετών)

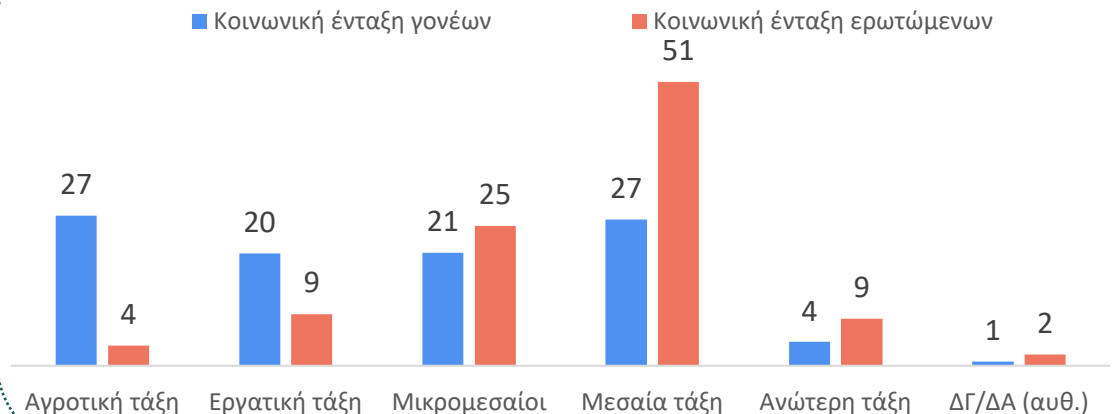
Millennials (28-43 ετών)

Generation X (44-59 ετών)

Boomers (60-78 ετών)

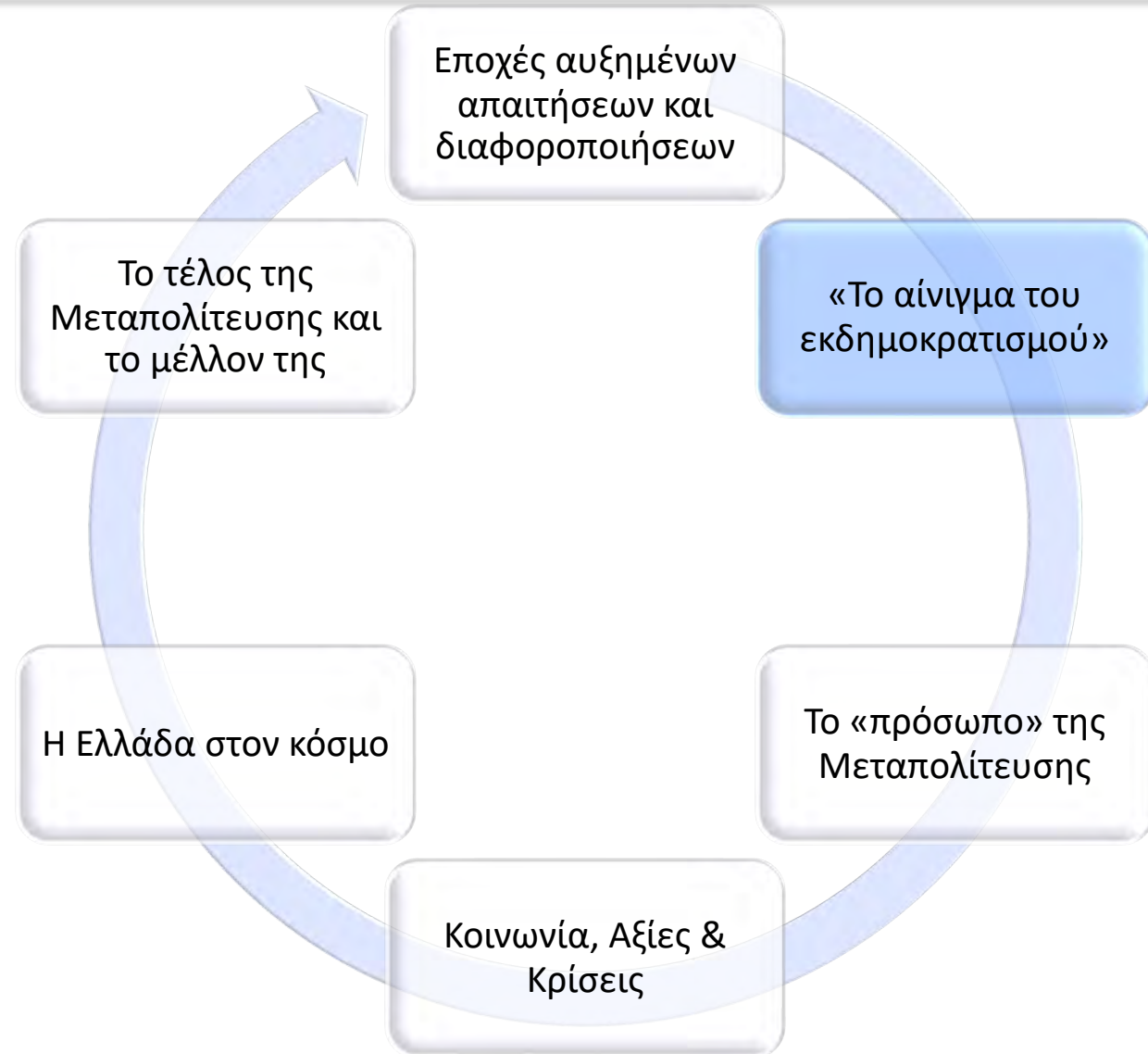

«Το αίνιγμα του εκδημοκρατισμού»

Τόσο στον δημόσιο διάλογο όσο και στις αντιλήψεις των ανθρώπων, η Μεταπολίτευση θεωρείται τόσο η «στιγμή» της μετάβασης στη Δημοκρατία (transition)...

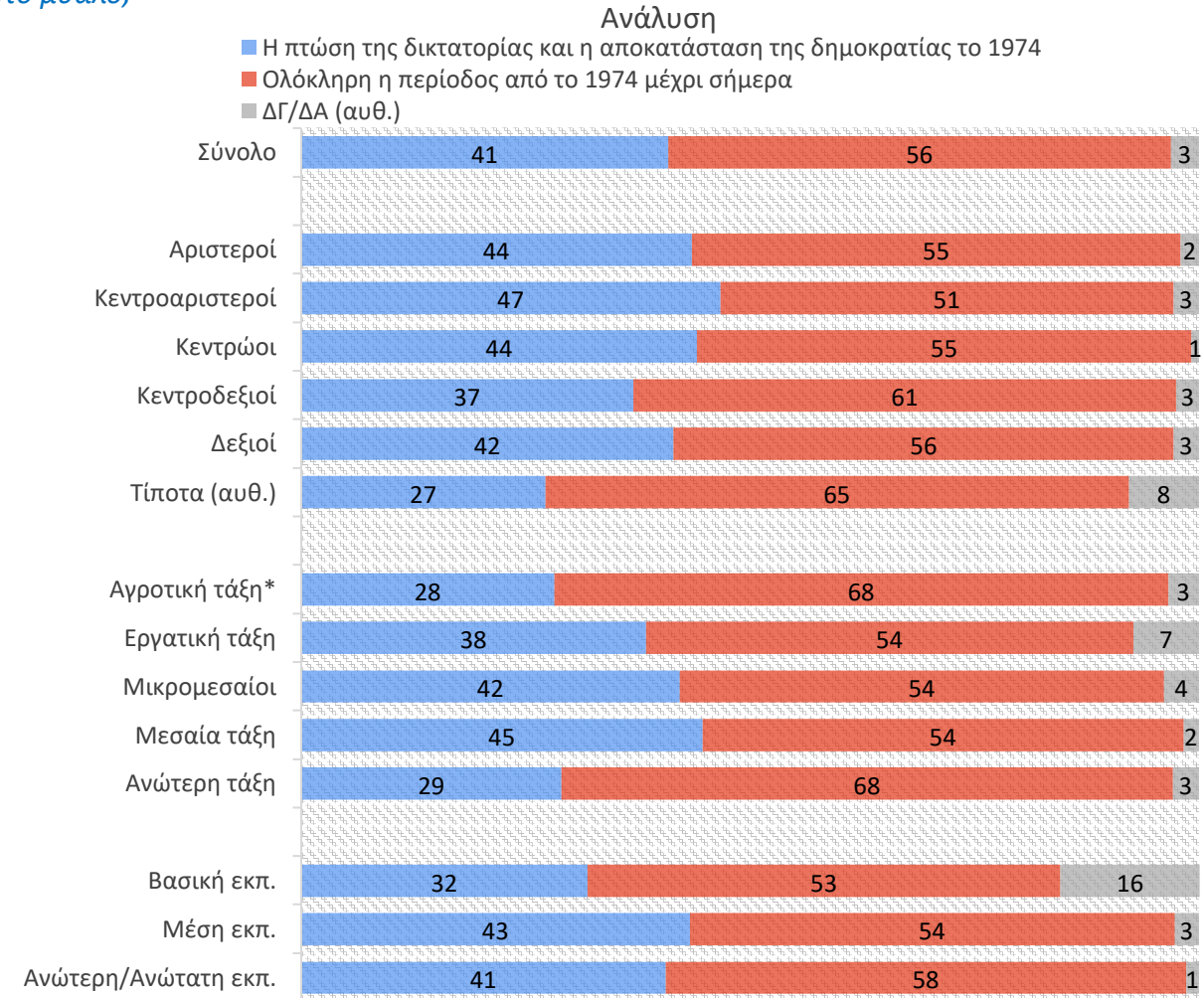
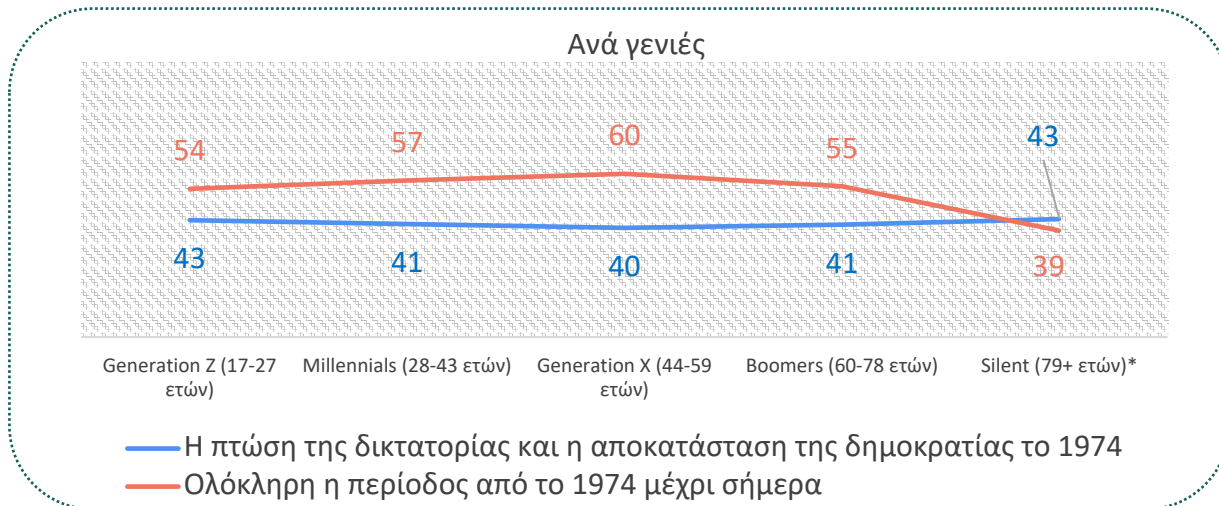
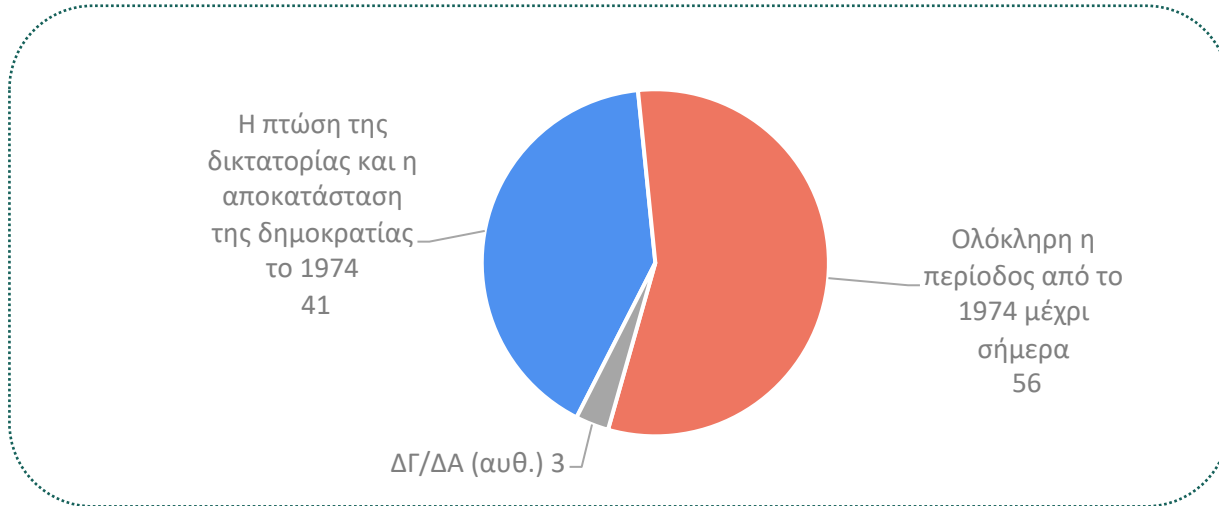
...όσο όμως και η πιο μακρά περίοδος εμπέδωσης της δημοκρατίας (consolidation) και μιας νέας πολιτικής και κοινωνικής κουλτούρας.

Το «αίνιγμα του εκδημοκρατισμού» παραμένει, ωστόσο, καθώς επερωτάται όχι η ίδια η δημοκρατία αλλά πτυχές της ποιότητάς της.

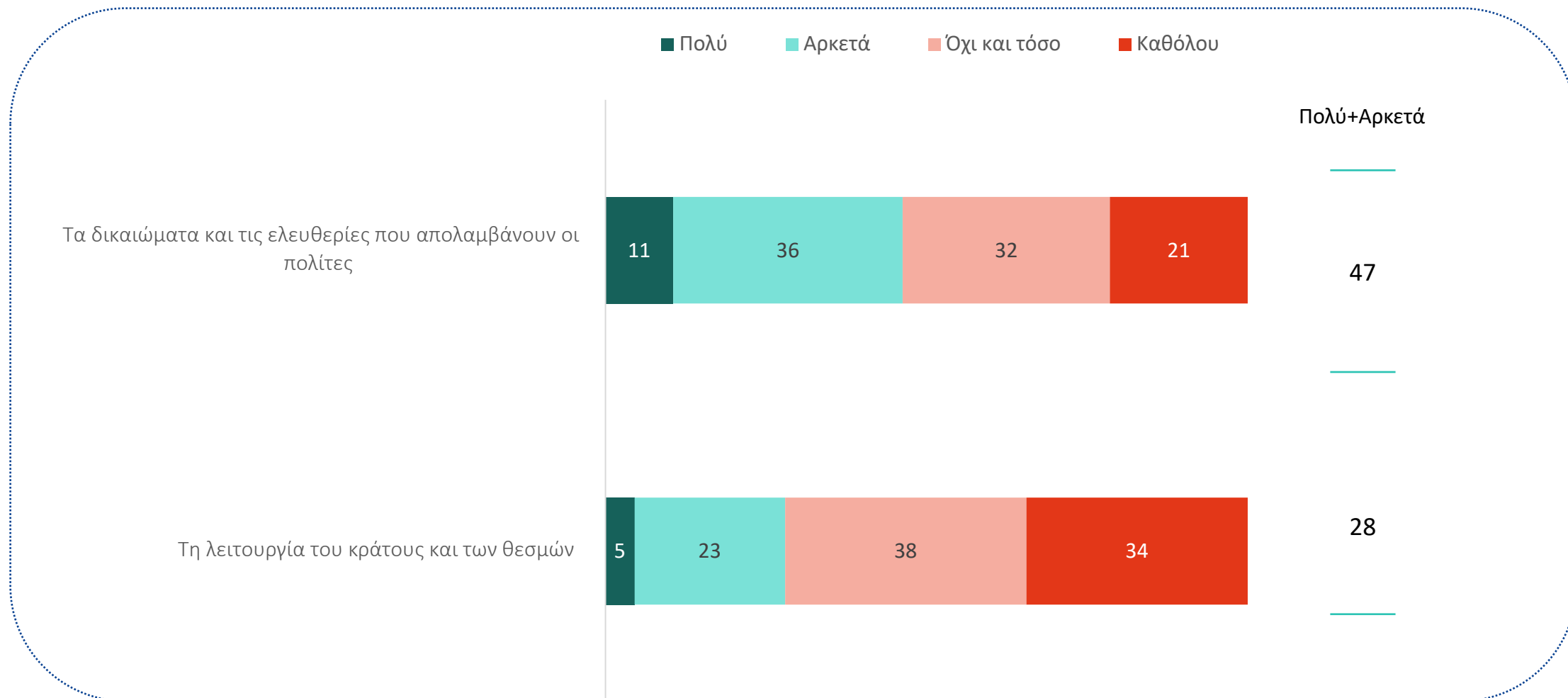
Αν και η εικόνα της Μεταπολίτευσης ως «στιγμής» είναι ισχυρή, για την πλειονότητα ταυτίζεται με ολόκληρη την περίοδο από το 1974 έως και σήμερα

‘Φέτος συμπληρώνονται 50 χρόνια από την πτώση της δικτατορίας και την εγκαθίδρυση της Γ’ Ελληνικής Δημοκρατίας. Όταν ακούτε να γίνεται λόγος για τη «Μεταπολίτευση», τι σας έρχεται πρώτο στο μυαλό;’

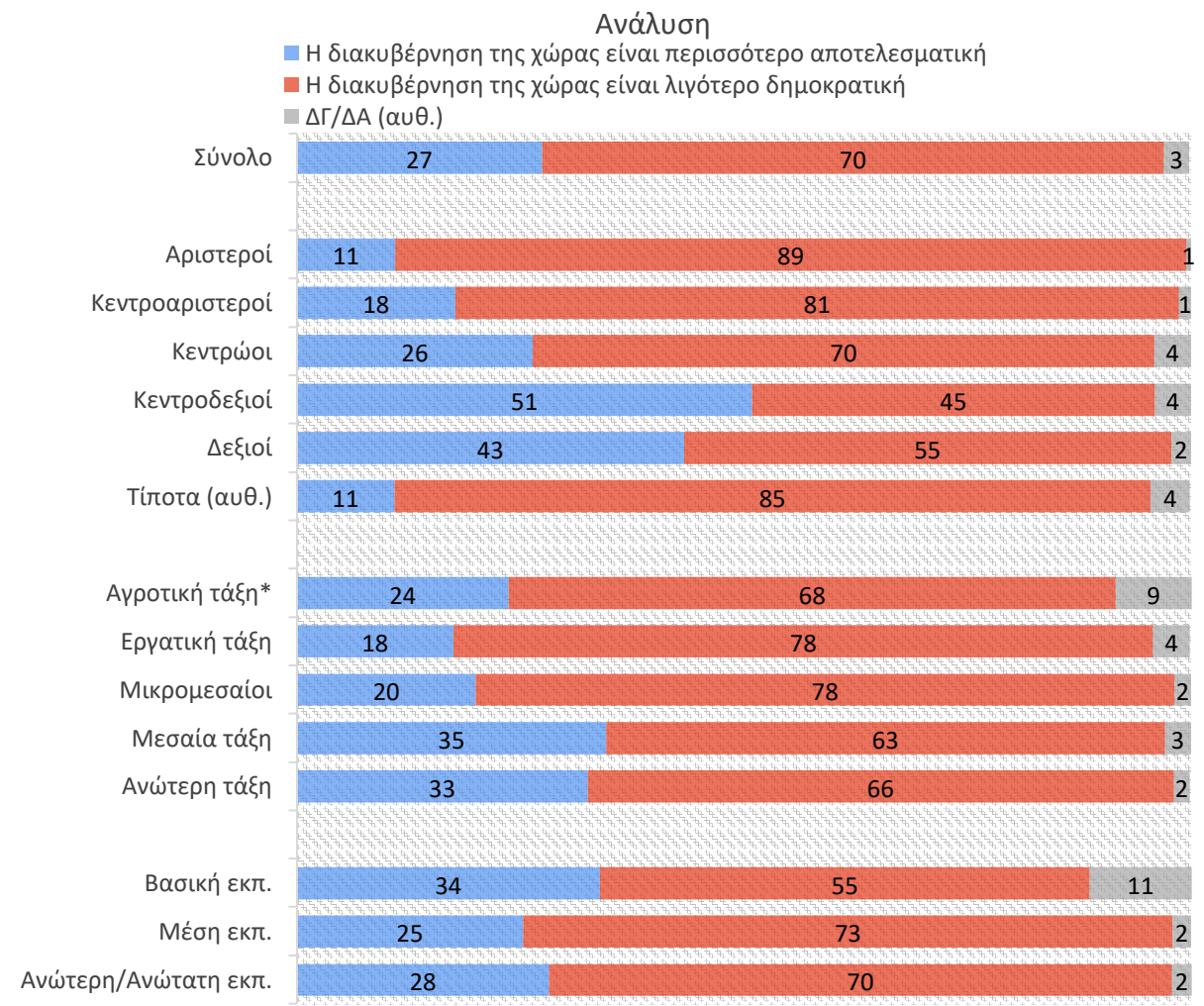
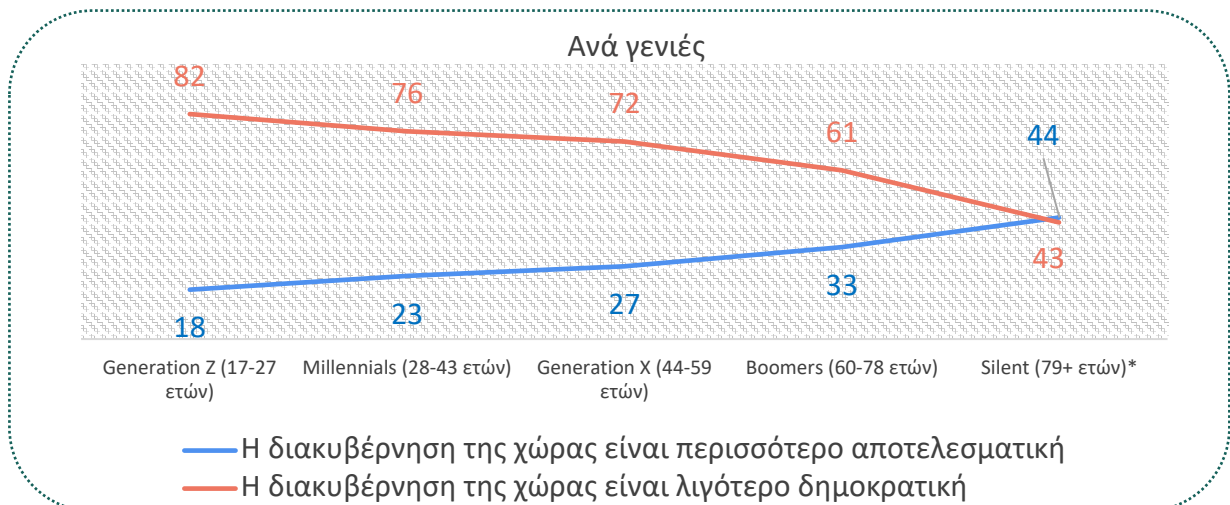
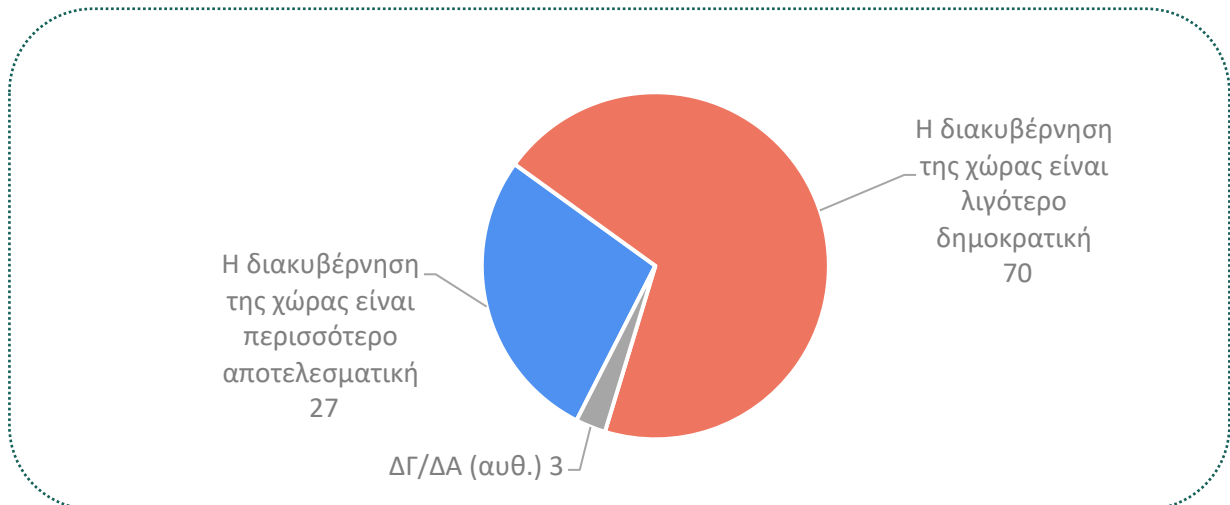
Η λειτουργία του κράτους: ο μεγάλος ασθενής της Δημοκρατίας μας

‘Και όσον αφορά τη δημοκρατία στη χώρα μας σήμερα, πόσο ικανοποιημένος/η θα λέγατε ότι είστε από...’

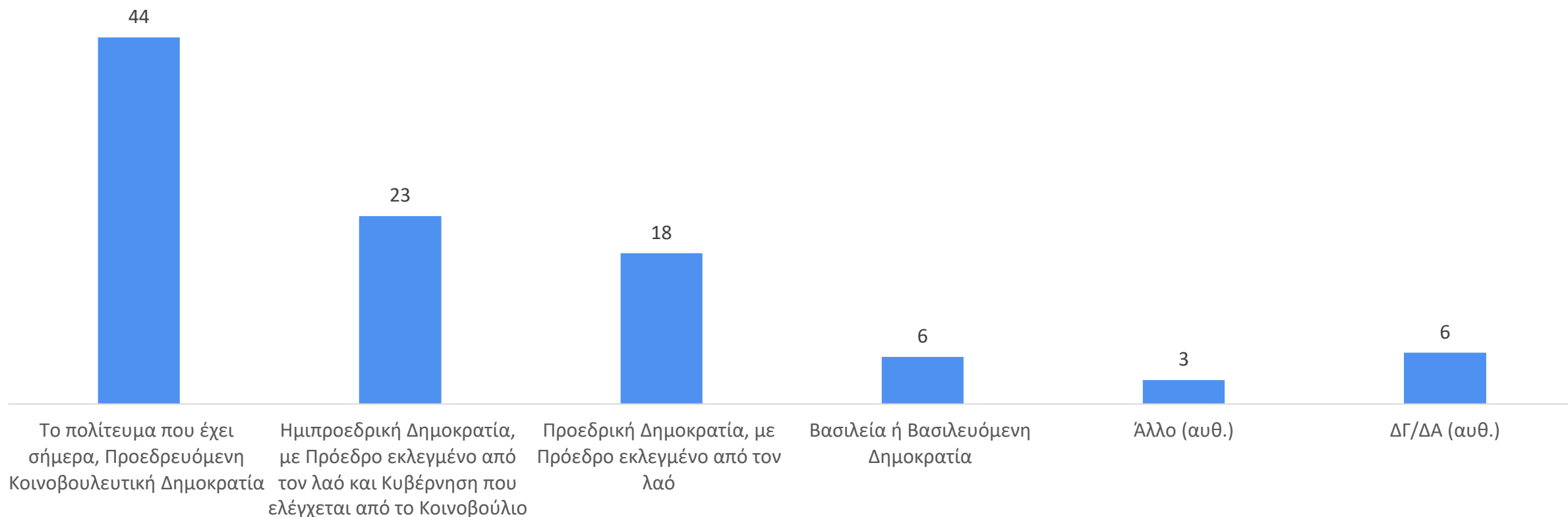
Το πρωθυπουργοκεντρικό μοντέλο διακυβέρνησης, που διαμορφώθηκε σταδιακά στη διάρκεια της Μεταπολίτευσης, θεωρείται ότι περιορίζει τη δημοκρατία

‘Ορισμένοι λένε ότι η Δημοκρατία μας χαρακτηρίζεται από αυξημένες εξουσίες του Πρωθυπουργού και της Κυβέρνησης. Κατά τη γνώμη σας, αυτό σημαίνει κυρίως ότι ...’

Αν και το σημερινό πολίτευμα δε φαίνεται να αμφισβητείται

‘Και ποιο πολίτευμα θα ήταν, για εσάς, το πιο κατάλληλο για μια χώρα όπως η δική μας;’

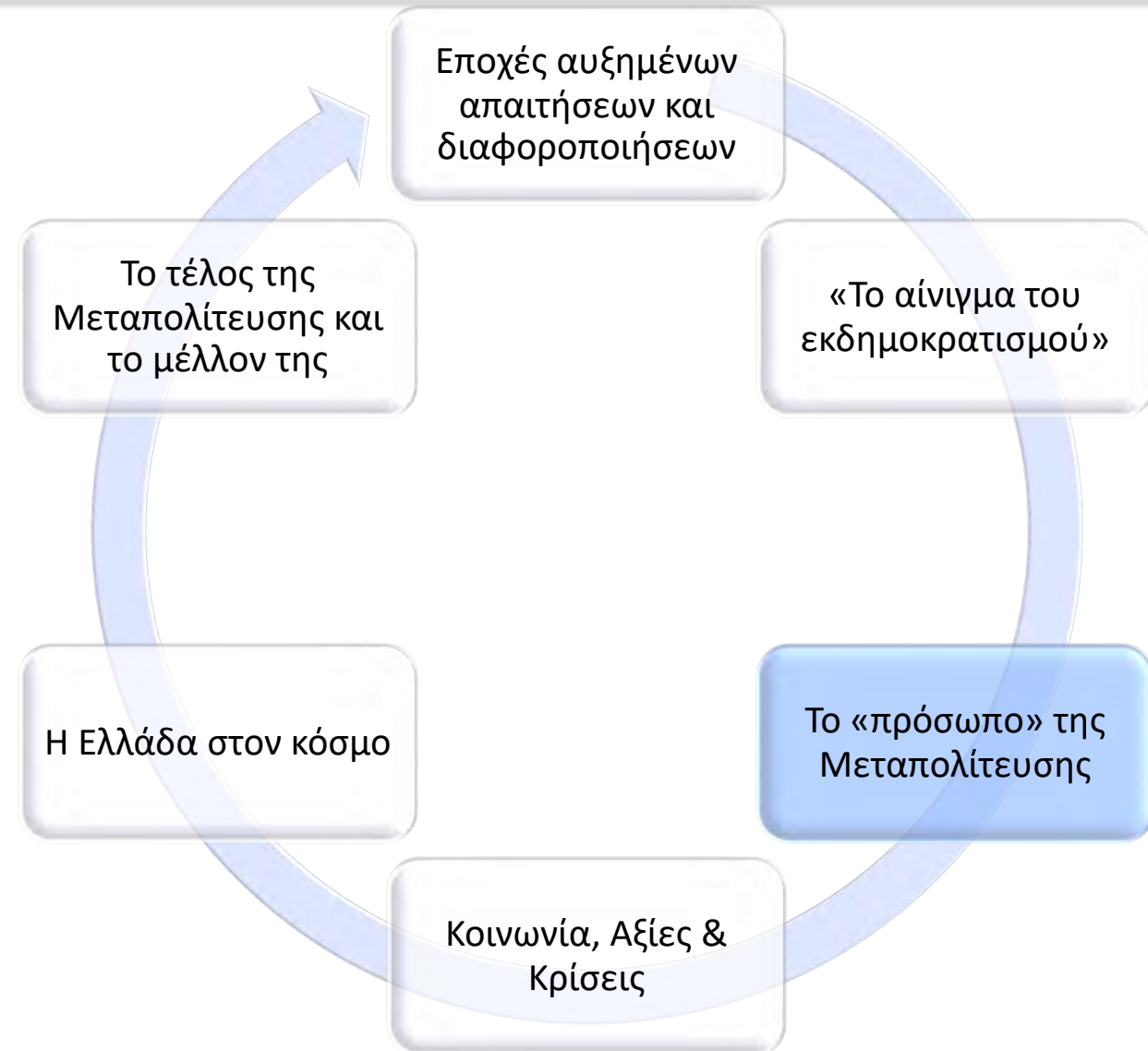

Το «πρόσωπο» της Μεταπολίτευσης

Το «πρόσωπο» της Μεταπολίτευσης δεν είναι ένα αλλά πολλαπλά.

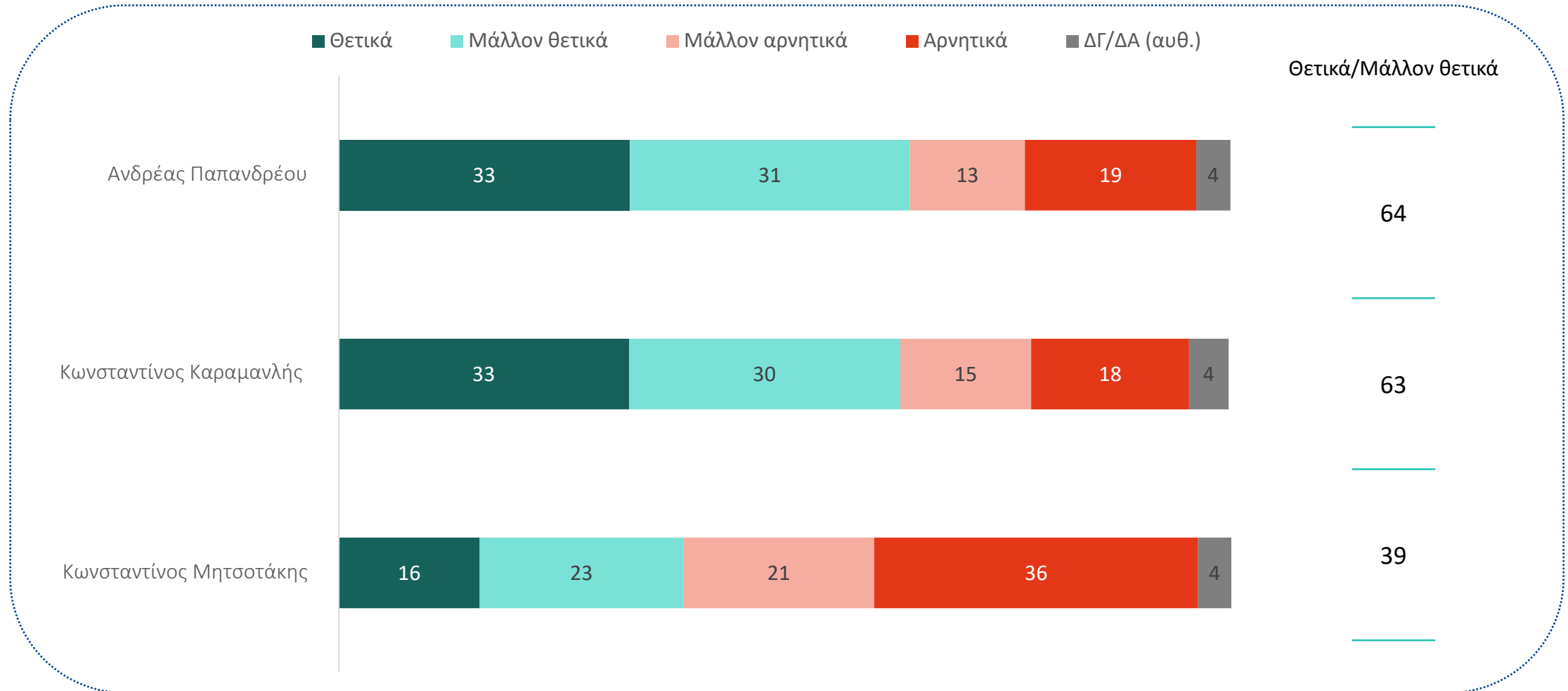
Μια μακρά περίοδος που σηματοδεύτηκε από πολιτικές προσωπικότητες, πολιτικές δυνάμεις αλλά και κομβικά γεγονότα που υποδεικνύουν περιοδολογήσεις και εσωτερικές τομές.

Πάντως, το βάρος της αρχικής, «ιδρυτικής» περιόδου φαίνεται να παραμένει μεγαλύτερο από τις περιόδους που ακολούθησαν – ένδειξη ότι η «μήτρα» της Μεταπολίτευσης διατηρείται ισχυρή.

Οι αξιολογήσεις για τις δύο ιδρυτικές μορφές της Μεταπολίτευσης (και του δικομματισμού της) είναι θετικές για 2 στους 3 ερωτώμενους – σε συνάρτηση βέβαια με την πολιτική αυτοτοποθέτηση

‘Θα σας διαβάσω ορισμένα πολιτικά πρόσωπα και θα ήθελα να μου πείτε πώς αξιολογείτε τη συνεισφορά τους στη χώρα κατά την περίοδο της Μεταπολίτευσης;’

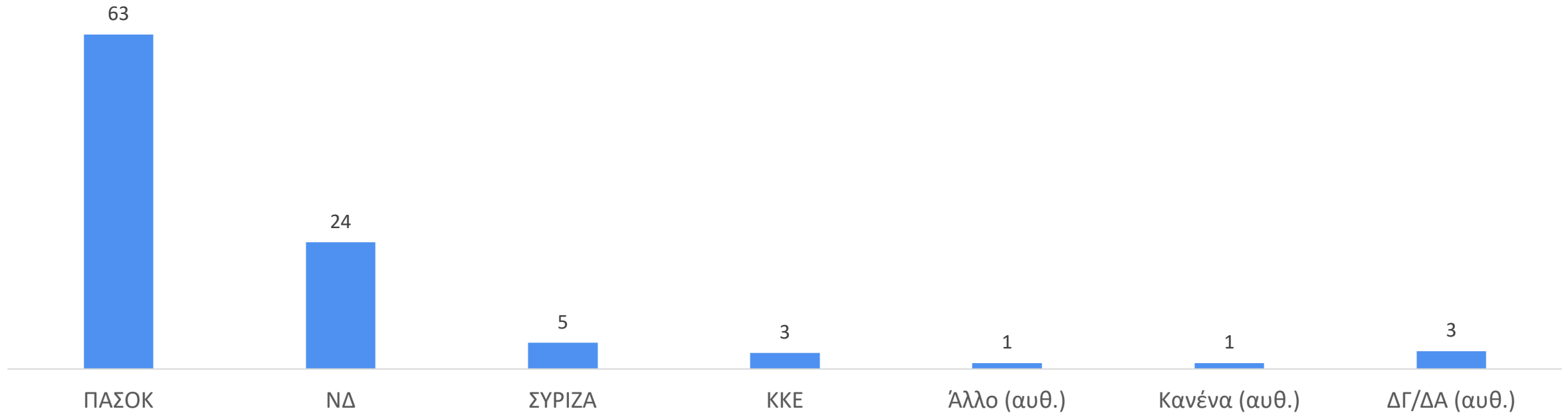

Αξιολόγηση συνεισφοράς προσώπων κατά την περίοδο της Μεταπολίτευσης ανά πολιτική αυτοτοποθέτηση και γενιές

Θετικά/Μάλλον θετικά		Πολιτική αυτοτοποθέτηση						Γενιές				
	Σύνολο	Αριστεροί	Κεντρο αριστεροί	Κεντρώοι	Κεντρο δεξιοί	Δεξιοί	Τίποτα από τα παραπάνω (αυθ.)	Generation Z (17-27 ετών)	Millennials (28-43 ετών)	Generation X (44-59 ετών)	Boomers (60-78 ετών)	Silent (79+ ετών)**
Ανδρέας Παπανδρέου	64	68	81	67	62	51	49	55	52	67	74	72
Κωνσταντίνος Καραμανλής	63	47	57	70	79	72	41	49	44	65	78	86
Κωνσταντίνος Μητσοτάκης	39	17	25	34	69	62	21	22	28	43	46	65

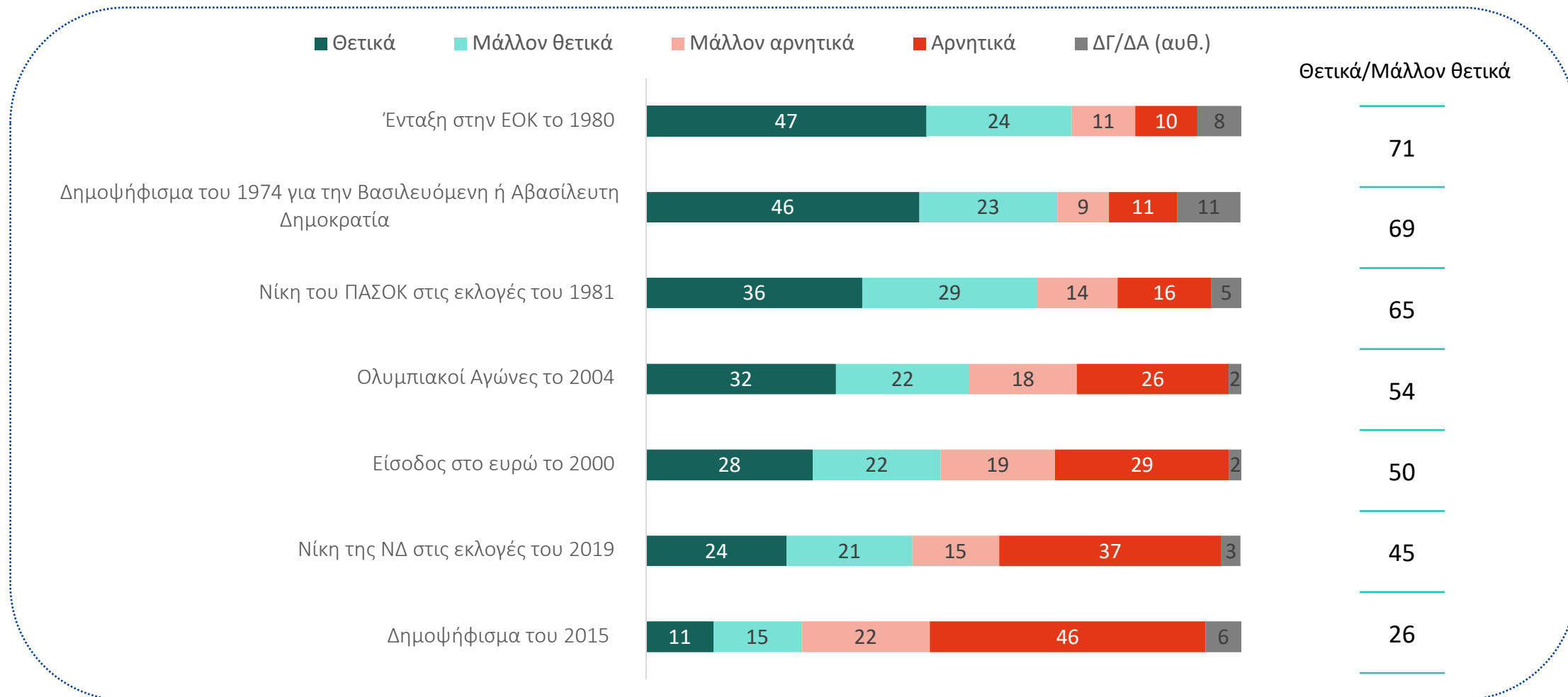
Ο «μύθος» ότι το ΠΑΣΟΚ σφράγισε με την παρουσία του την Μεταπολίτευση επιβεβαιώνεται

‘Μιλώντας για πολιτική, ποιο κόμμα θα λέγατε ότι άφησε περισσότερο τη σφραγίδα του στην περίοδο της Μεταπολίτευσης;’

Προκύπτει μια «νοσταλγική» περιοδολόγηση για τη Μεταπολίτευση

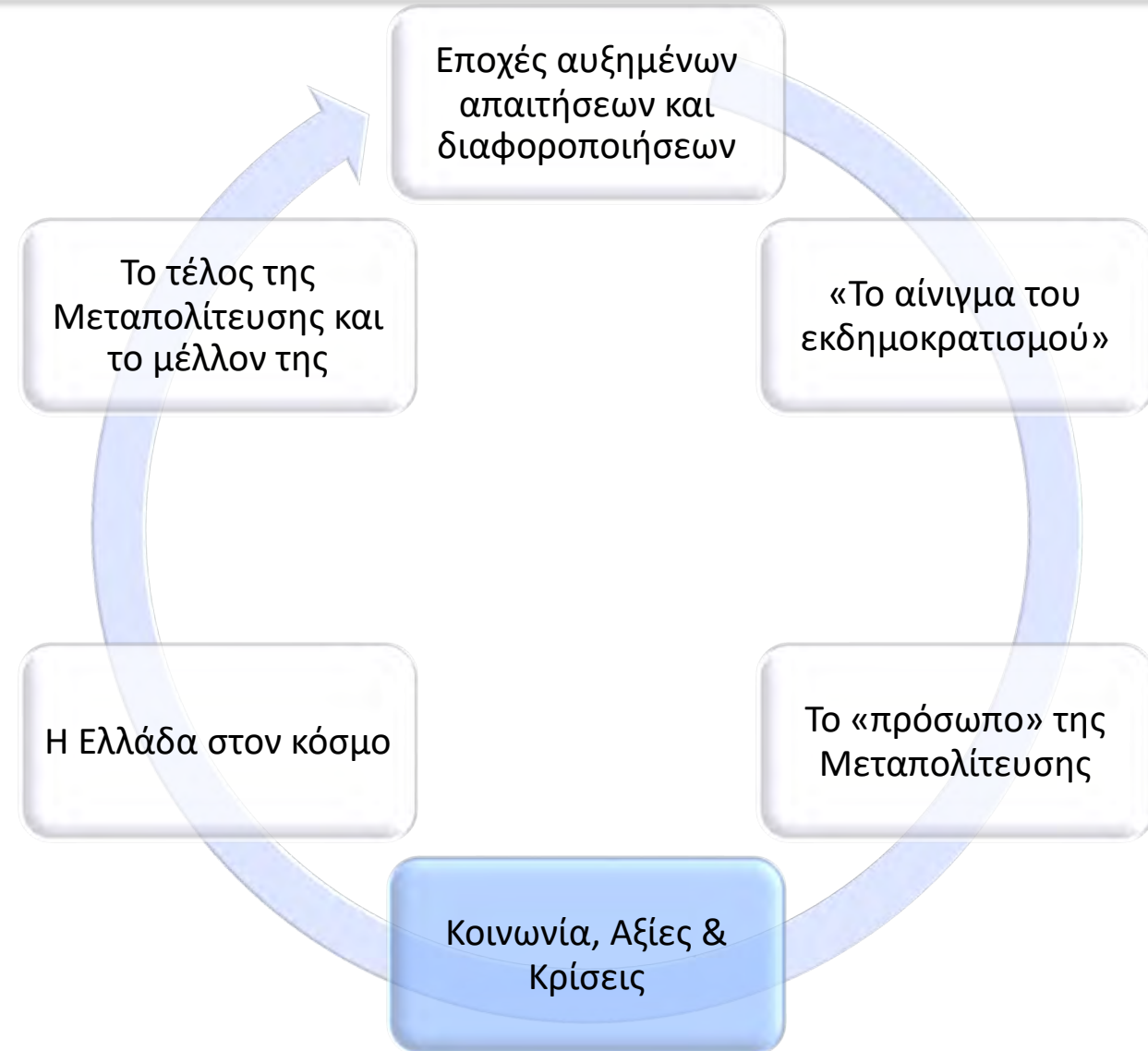
‘Και τώρα θα σας διαβάσω ορισμένα γεγονότα και θα ήθελα να μου πείτε πώς πιστεύετε ότι επηρέασαν την πορεία της χώρας την περίοδο της Μεταπολίτευσης;’

Κοινωνία, Αξίες & Κρίσεις

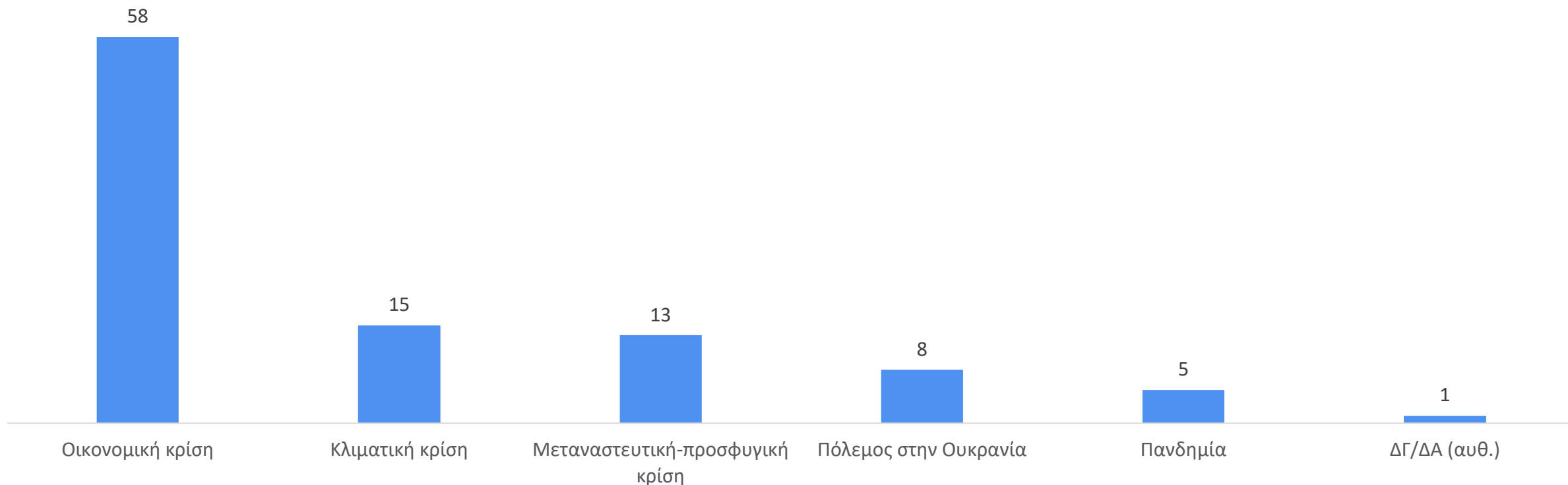
Μετά από πέντε δεκαετίες δημοκρατίας, πώς διαμορφώνονται βασικές αξιακές επιλογές και προσανατολισμοί σε μια κοινωνία που γνώρισε ενδογενείς και εξωγενείς τομές και α-συνέχειες;

Μια χώρα που εντάχθηκε στην ευρωπαϊκή ενοποίηση και ανοίχτηκε στον κόσμο, πέρασε από την «υπερπολιτικοποίηση» στην εξατομίκευση, από χώρα αποστολής έγινε χώρα υποδομής μεταναστών, και ζει στη σκιά των πολλαπλών κρίσεων της εποχής μας.

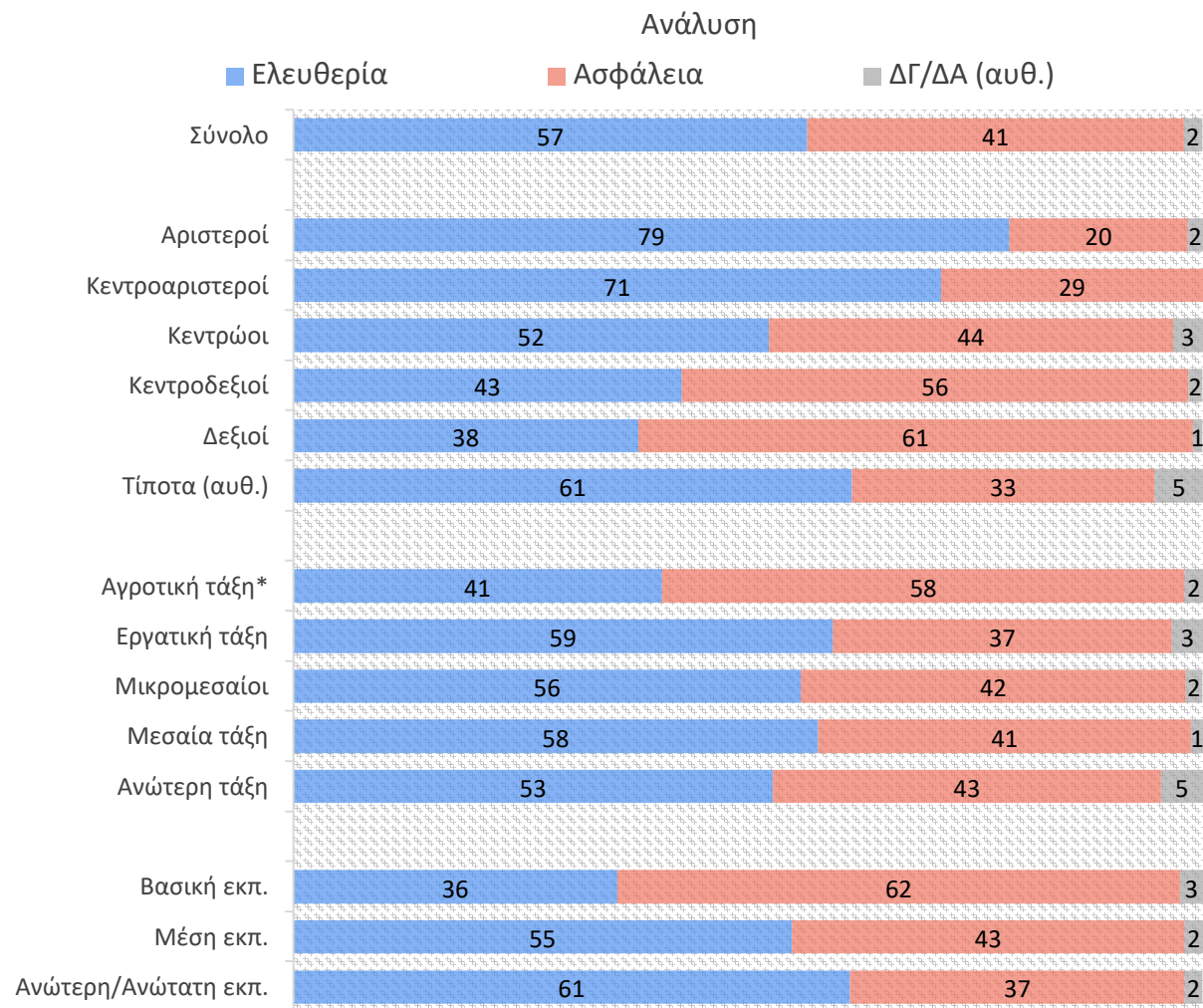
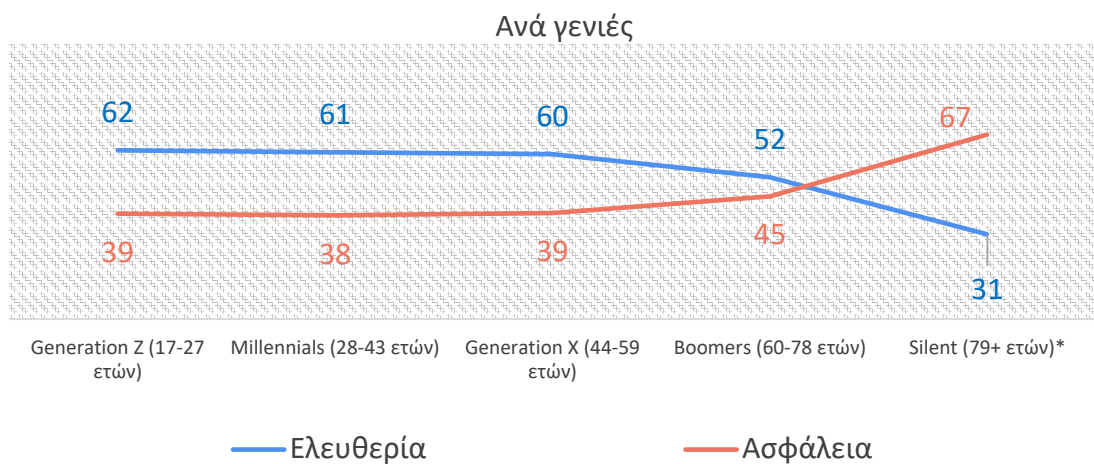
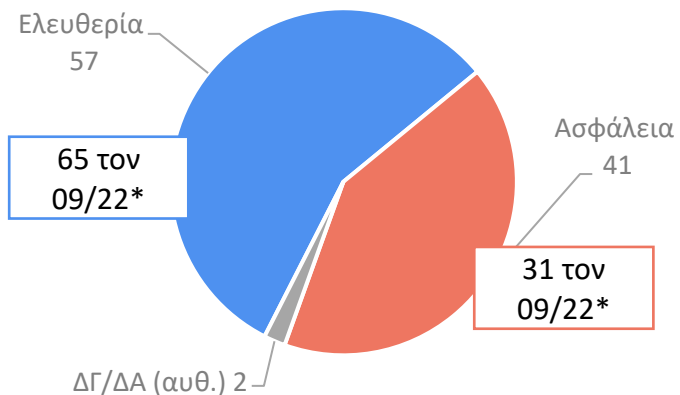
Μέσα στις πολλαπλές διεθνείς κρίσεις της εποχής, βαραίνει σαφώς περισσότερο η οικονομική

‘Λέγεται ότι σήμερα ζούμε σε μια εποχή συνεχόμενων κρίσεων. Ποια από τις κρίσεις της εποχής μας θεωρείτε ότι επηρεάζει πιο πολύ τη ζωή μας;’

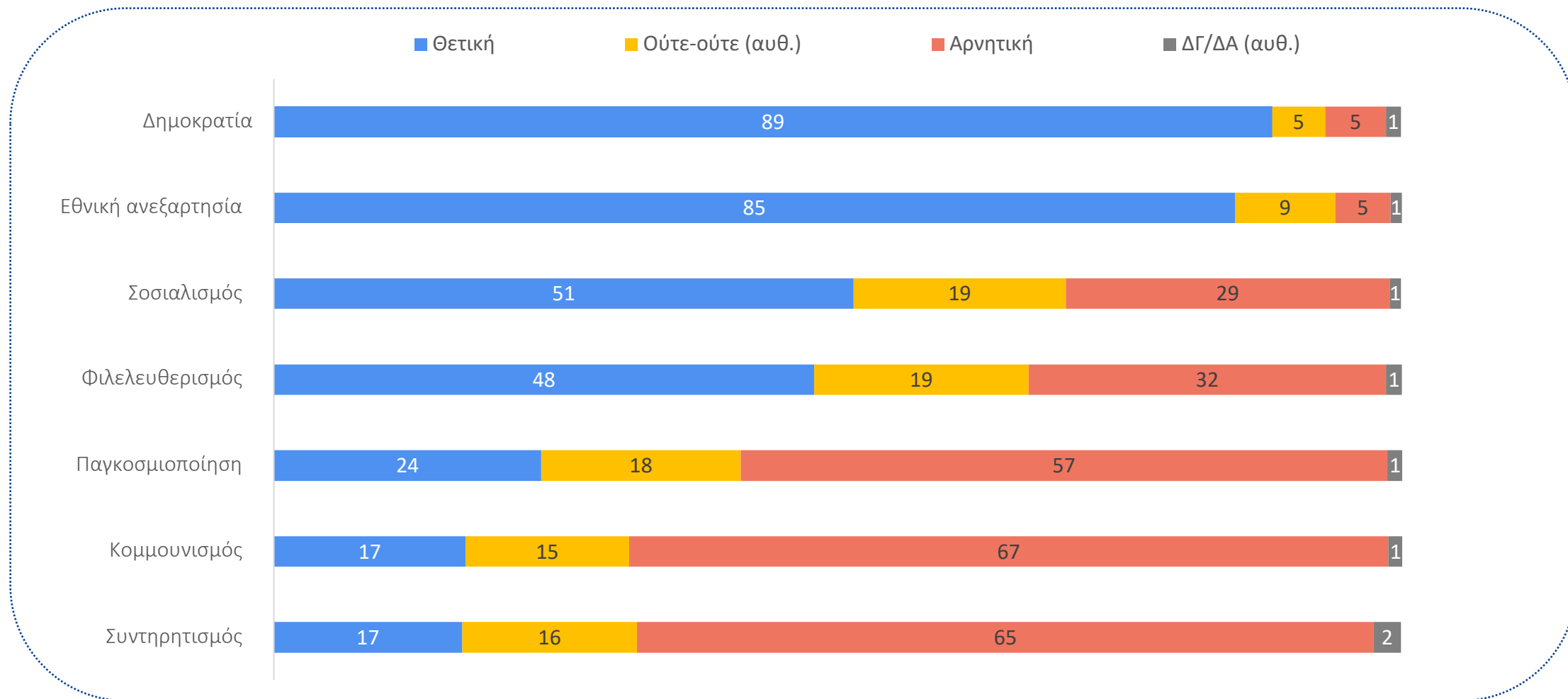
Στο δίπολο ελευθερία-ασφάλεια το αίτημα για περισσότερη ελευθερία παραμένει ισχυρότερο

‘Οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν ότι τόσο η ελευθερία όσο και η ασφάλεια είναι σημαντικές, αλλά αν έπρεπε να διαλέξετε μεταξύ τους, ποια θα θεωρούσατε σημαντικότερη;’

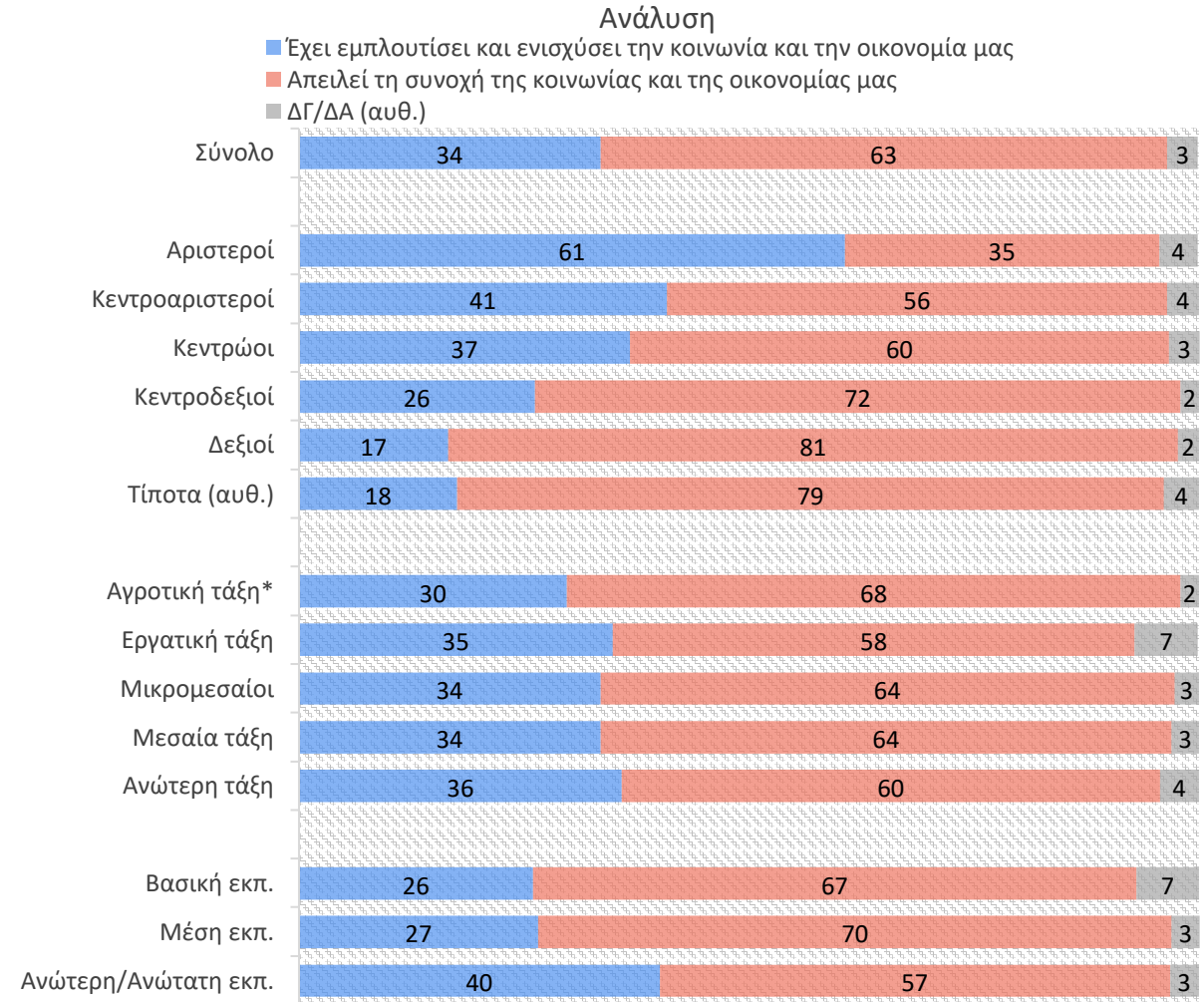
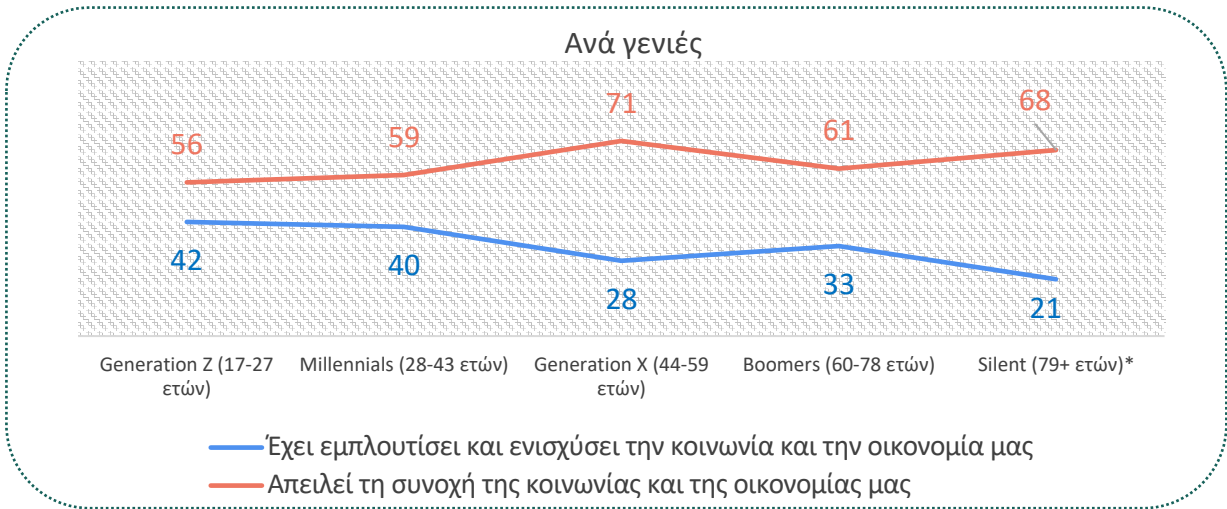
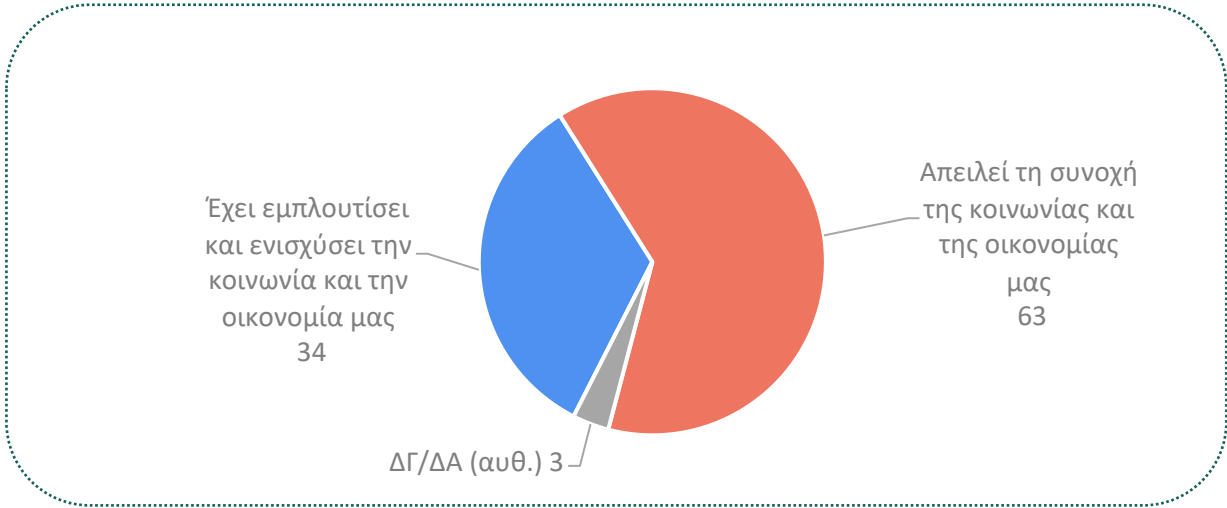
Η δημοκρατία αποτελεί το κοινό αξιακό έδαφος

‘Θα σας διαβάσω τώρα μερικές λέξεις και θα ήθελα να μου πείτε τι αίσθηση σας δημιουργείται στο άκουσμα κάθε μιας από αυτές, θετική ή αρνητική;’

Τρεις δεκαετίες αφότου η Ελλάδα έγινε χώρα υποδοχής μεταναστών μόνο 1 στους 3 θεωρεί τη μεταναστευτική εισροή εμπλουτισμό της κοινωνίας μας και όχι απειλή

“Όσον αφορά το ζήτημα της μετανάστευσης, θα λέγατε ότι από τη δεκαετία του 1990 έως σήμερα η μετανάστευση από άλλες χώρες προς την Ελλάδα...”

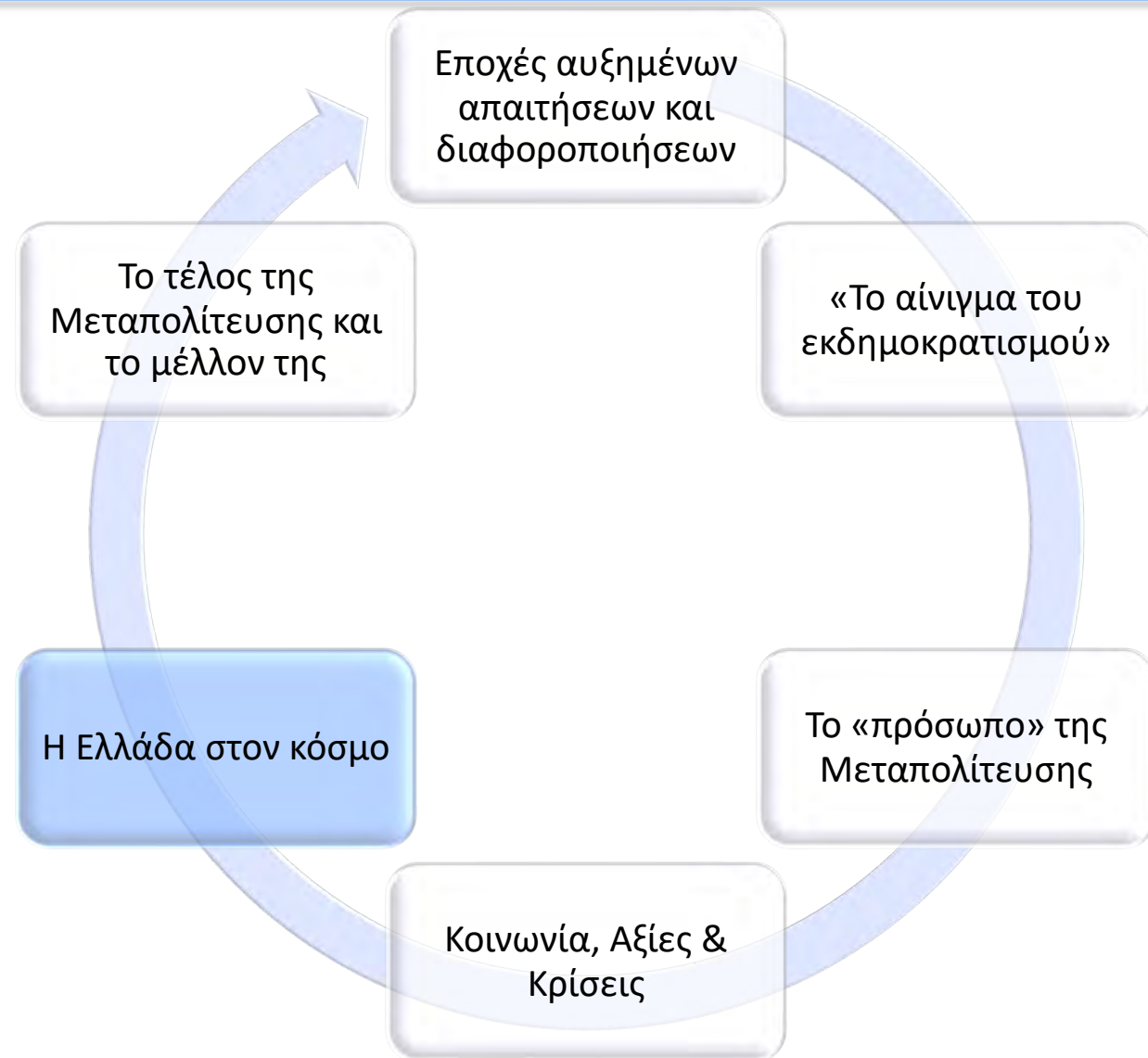

Η Ελλάδα στον Κόσμο

Η είσοδος στη δημοκρατία και στη Μεταπολίτευση έγινε υπό το βάρος του τραύματος του Κυπριακού, αλλά και παράλληλα με την είσοδο στην ευρωπαϊκή ενοποίηση ως εχέγγυο δημοκρατίας και γεωπολιτικής ασφάλειας.

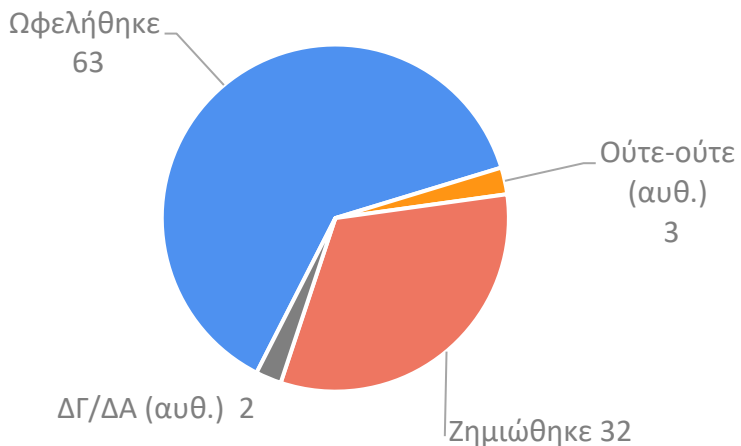
Εξαρχής τέθηκε το ερώτημα: «Πού ανήκουμε;» Και στην πρόσφατη οικονομική κρίση επερωτήθηκε, χωρίς να αμφισβητηθεί εν τέλει, το ανήκειν της χώρας στην Ευρώπη.

Πού ανήκει λοιπόν σήμερα η Ελλάδα;

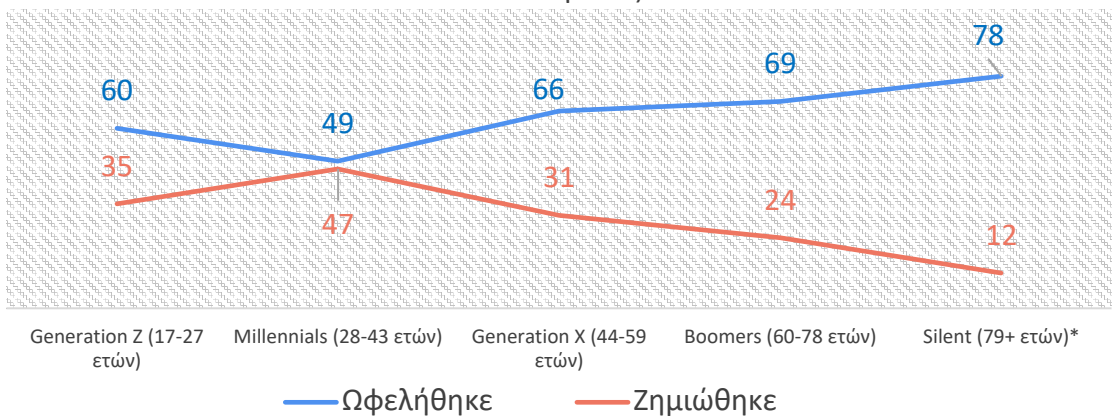

Η συνολική αποτίμηση από τη συμμετοχή μας στην ΕΟΚ/ΕΕ είναι σαφώς θετική για 2 στους 3 ερωτώμενους

‘Πιστεύετε ότι η Ελλάδα ωφελήθηκε ή ζημιώθηκε από τη συμμετοχή της στην ΕΟΚ και κατόπιν στην ΕΕ;’

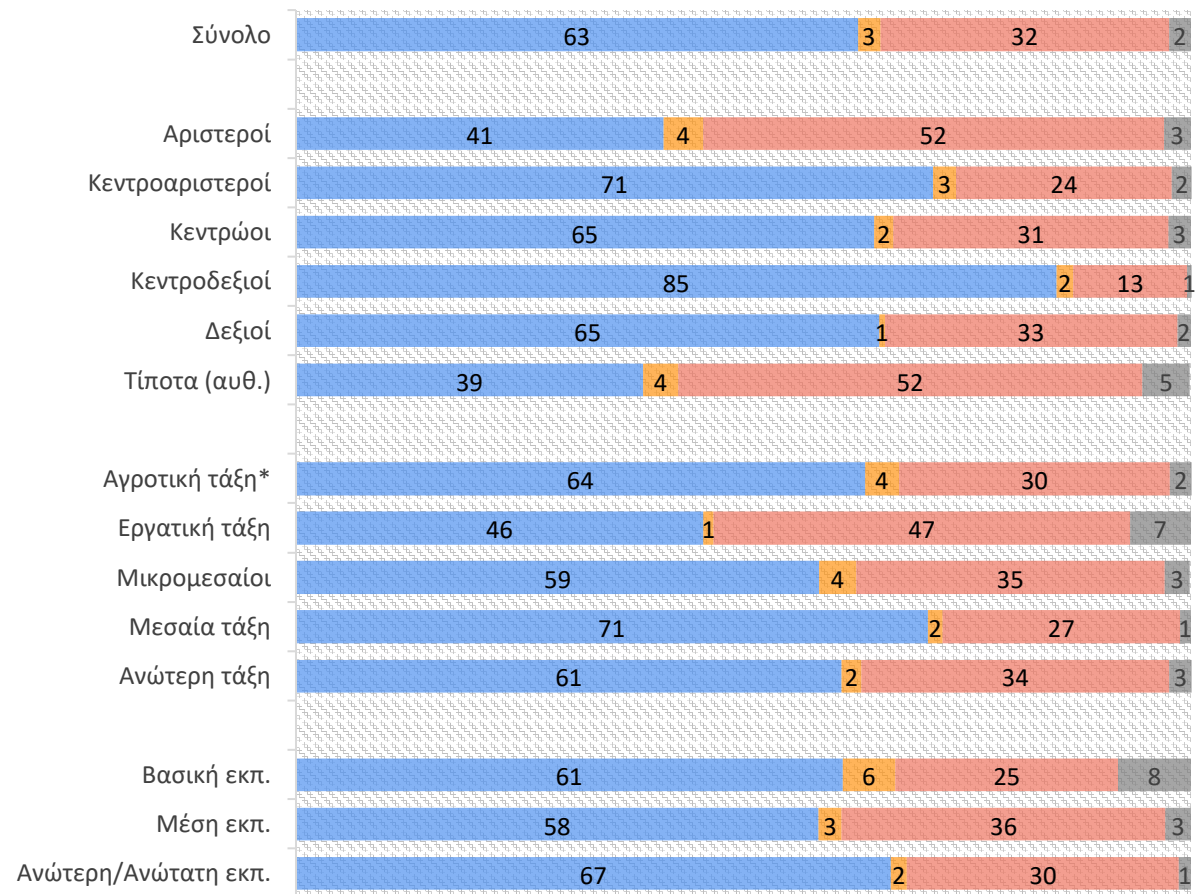

Ανά γενιές

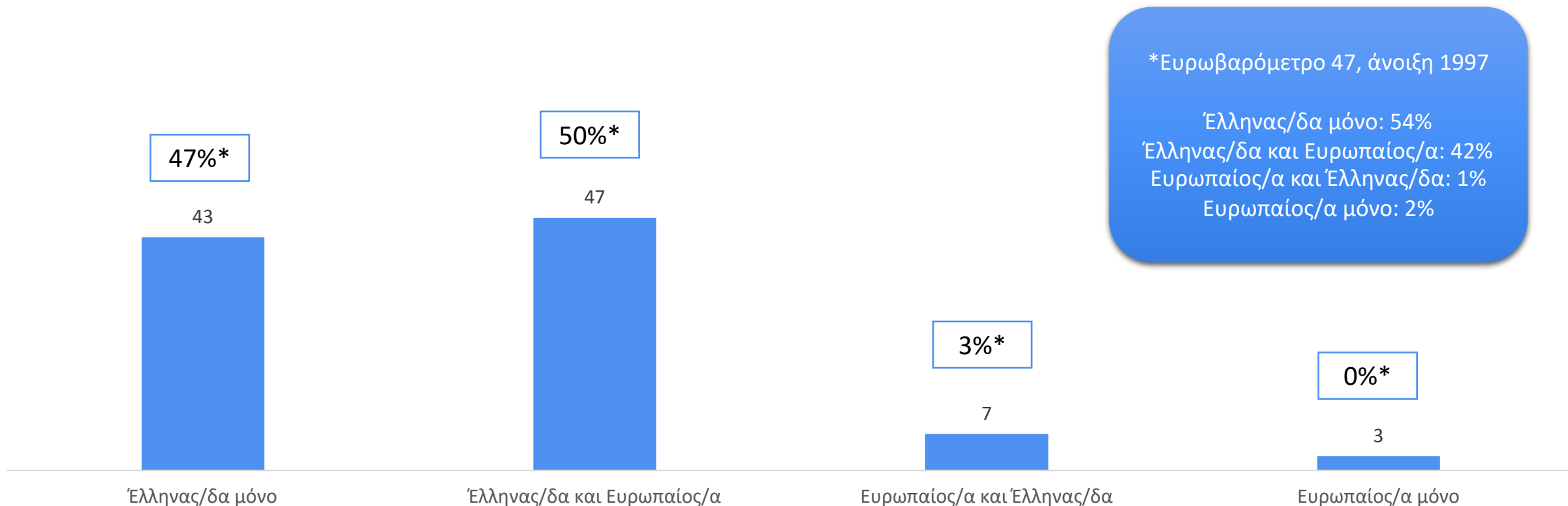
Ανάλυση

■ Ωφελήθηκε ■ Ούτε-ούτε (αυθ.) ■ Ζημιώθηκε ■ ΔΓ/ΔΑ (αυθ.)

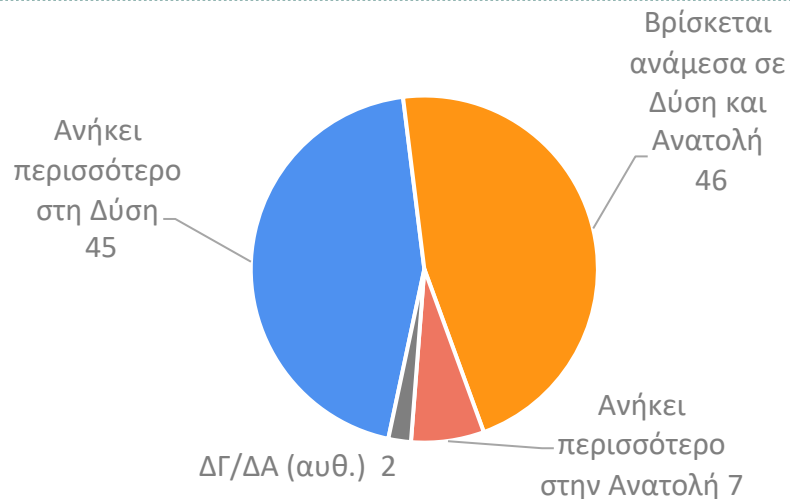
Σταθερά κερδίζουν έδαφος οι «υβριδικές» ταυτότητες

‘Εσείς προσωπικά θα λέγατε ότι αισθάνεστε...’

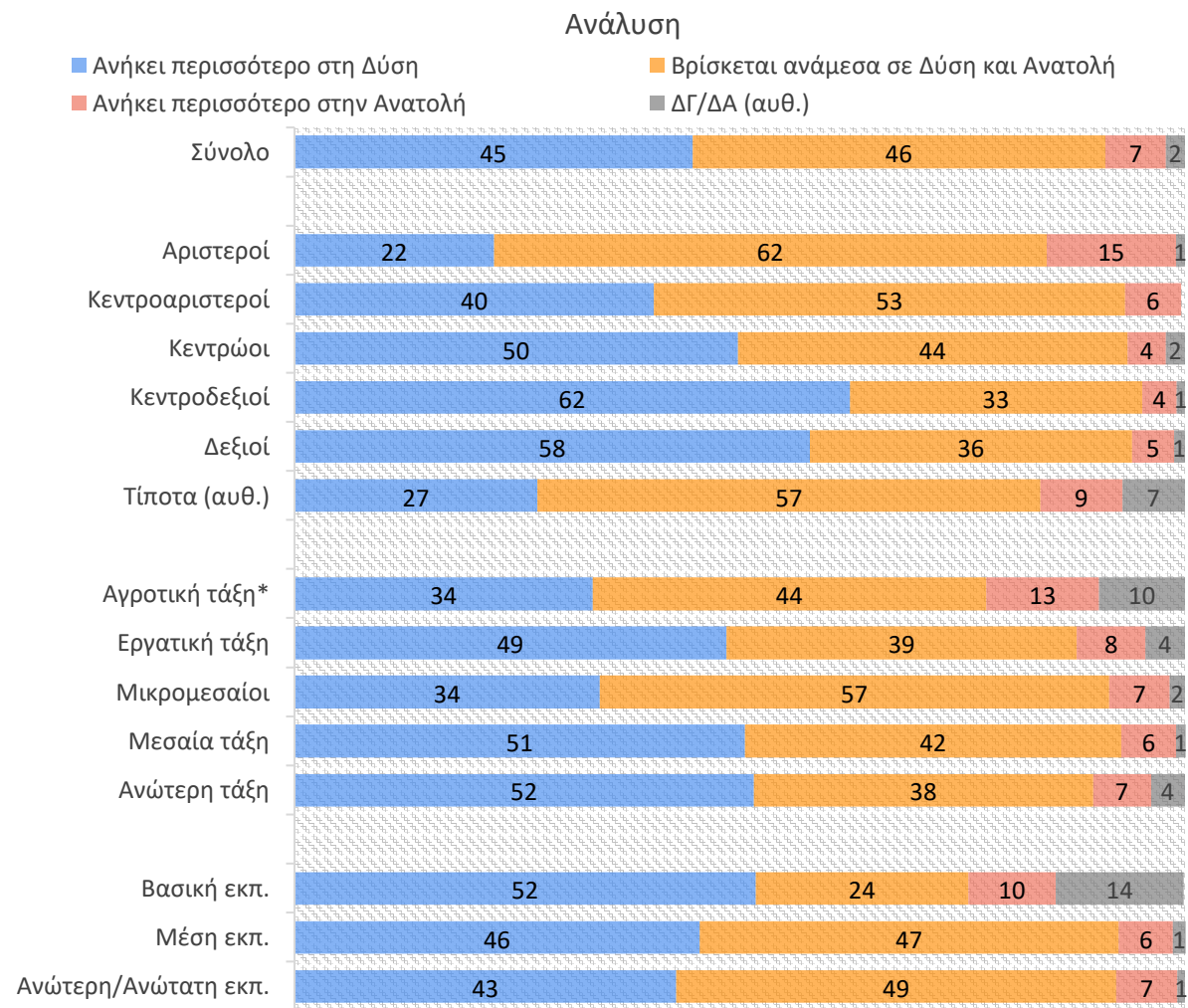

Στο ερώτημα «Πού ανήκουμε», οι διαφορετικές γενιές δίνουν διαφορετικές απαντήσεις

‘Και σε ποιον ευρύτερο χώρο πιστεύετε ότι ανήκει ιστορικά και πολιτισμικά η Ελλάδα;’

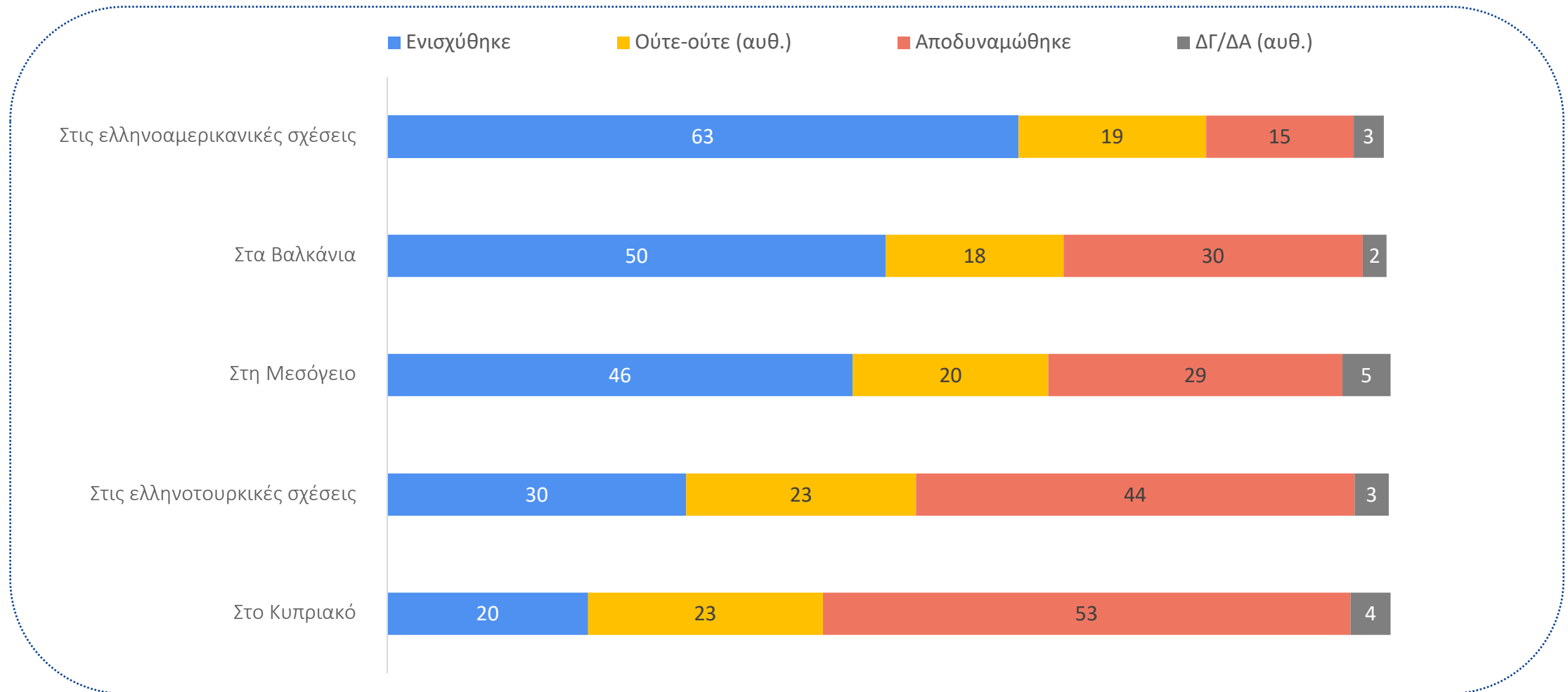

	Γενιές					
	Σύνολο	Generation Z (17-27 ετών)	Millennials (28-43 ετών)	Generation X (44-59 ετών)	Boomers (60-78 ετών)	Silent (79+ ετών)
Ανήκει περισσότερο στη Δύση	45	28	37	45	55	68
Βρίσκεται ανάμεσα σε Δύση και Ανατολή	46	60	51	48	40	17
Ανήκει περισσότερο στην Ανατολή	7	11	11	6	4	1
ΔΓ/ΔΑ (αυθ.)	2	1	1	2	2	14

Η θέση της χώρας θεωρείται ότι ενισχύθηκε κυρίως στις διατλαντικές σχέσεις της, λιγότερο στην ευρύτερη περιοχή της (Βαλκάνια, Μεσόγειος), αλλά το τραύμα του Κυπριακού μοιάζει να υπονομεύει ακόμη την εθνική αυτοπεποίθηση

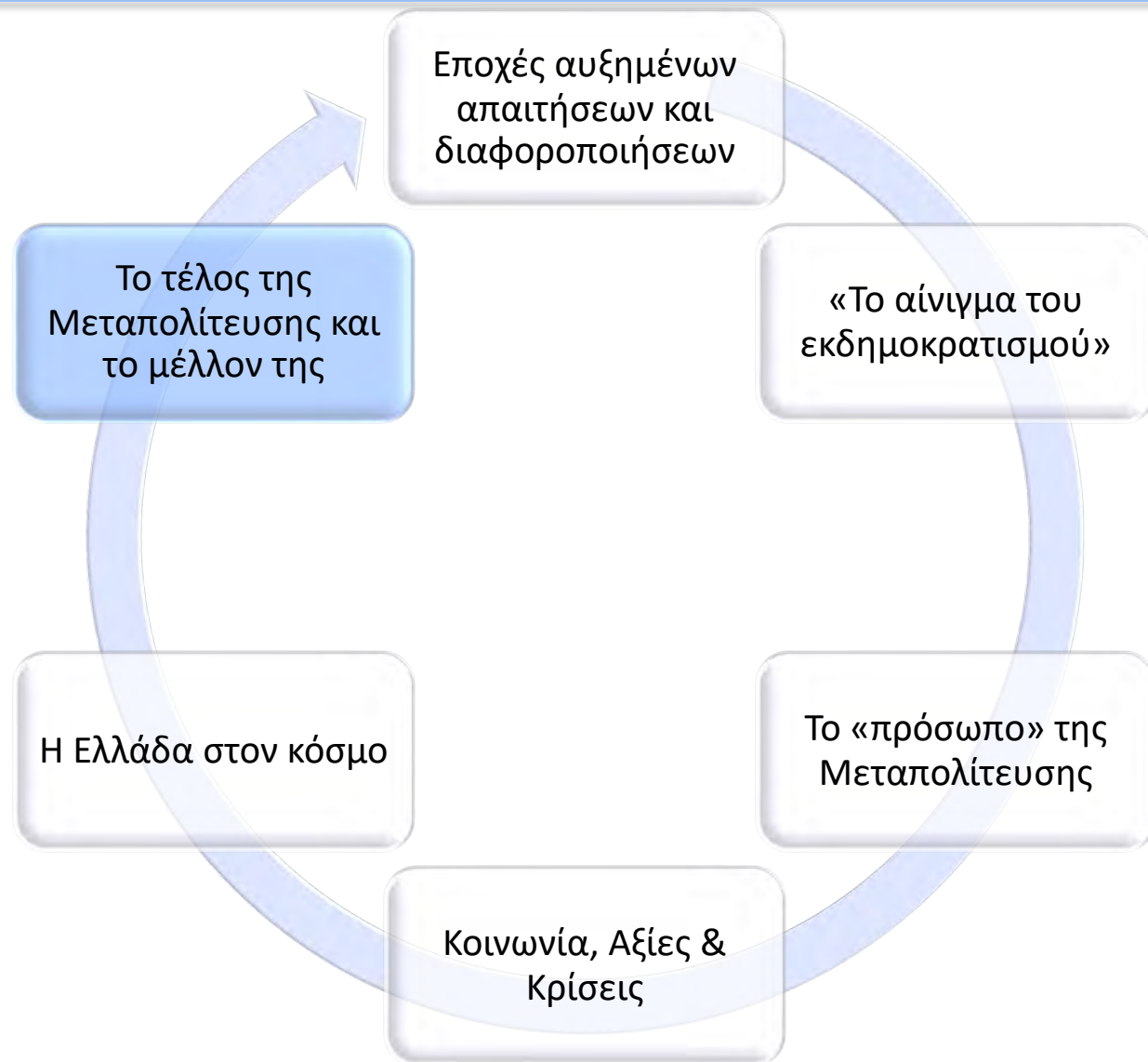
‘Εάν σκεφτούμε λοιπόν αυτά τα 50 χρόνια, από το 1974 μέχρι σήμερα, θα λέγατε ότι η θέση της Ελλάδας;’

Το Τέλος της Μεταπολίτευσης και το Μέλλον της

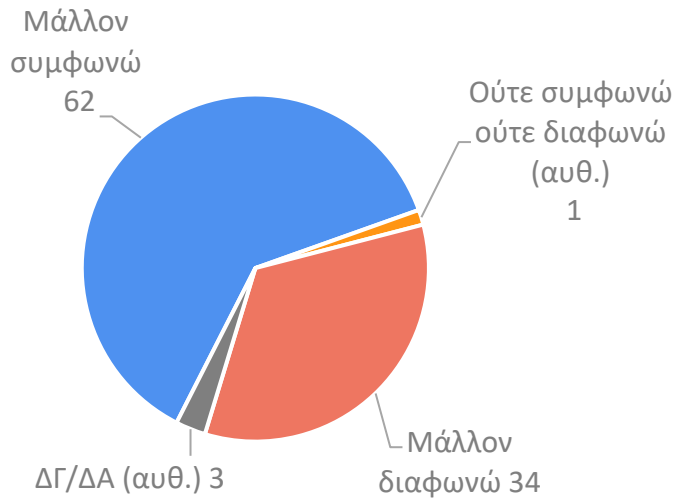
Ο τίτλος αυτής της τελευταίας ενότητας μοιάζει παράδοξος, αλλά αντανακλά τη συλλογική αμφιθυμία μας απέναντι στη Μεταπολίτευση όπως αποτυπώνεται τόσο στον δημόσιο διάλογο όσο και στην παρούσα έρευνα.

Αν το δημοκρατικό κεκτημένο της Μεταπολίτευσης αποτελεί κοινό έδαφος και ενώνει διαφορετικά κοινά, από την άλλη οι απόψεις διχάζονται και αποκλίνουν ως προς την αποτίμηση μισού αιώνα Μεταπολίτευσης και ως προς το ανοιχτό ερώτημα εάν έχει κλείσει ή όχι τον κύκλο της.

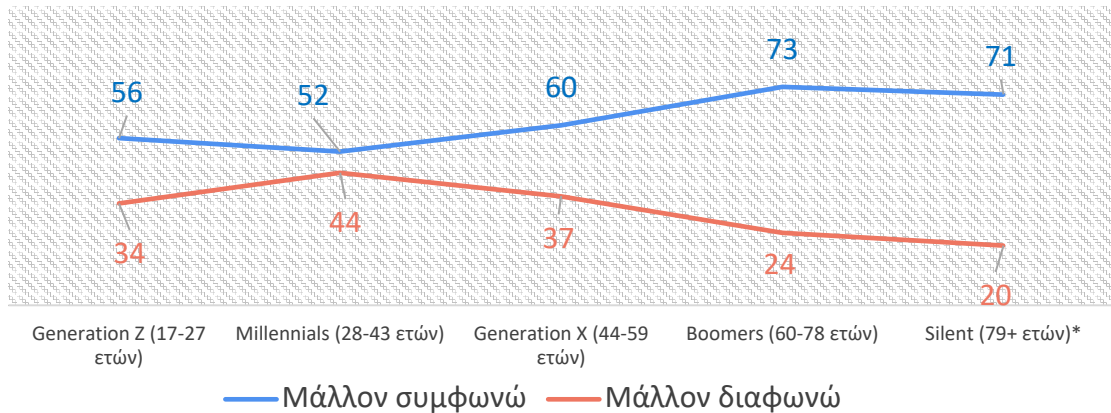

Η Μεταπολίτευση θεωρείται από 2 στους 3 καλύτερη περίοδος της νεότερης Ελληνικής ιστορίας

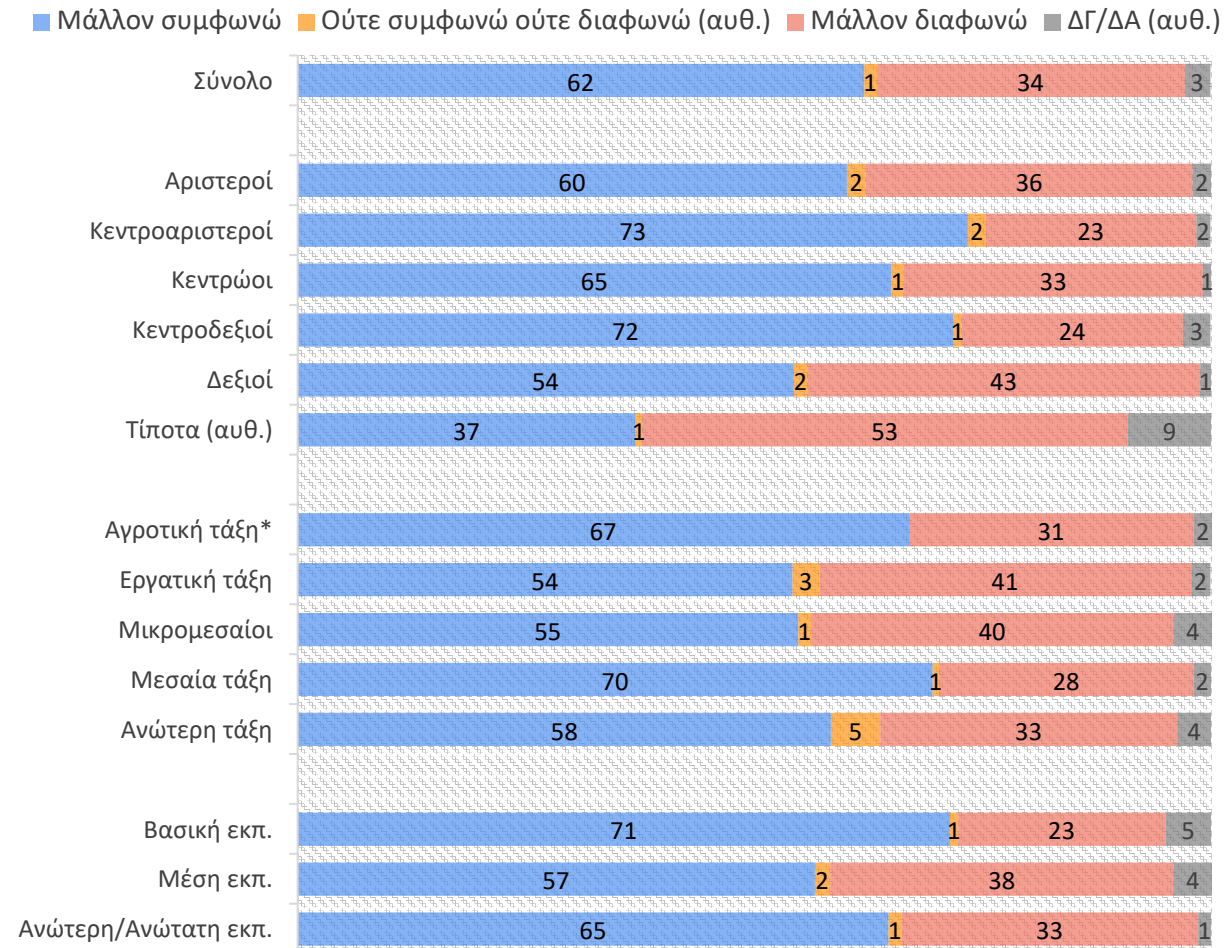
‘Και κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την άποψη ότι η περίοδος της Μεταπολίτευσης είναι η καλύτερη της νεότερης ελληνικής ιστορίας;’

Ανά γενιές

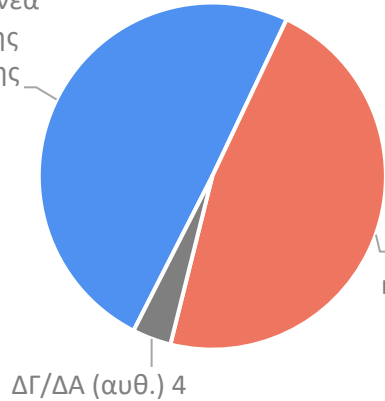
Ανάλυση

Όσο για το τέλος της Μεταπολίτευσης και το μέλλον της, οι απόψεις είναι απολύτως διχασμένες: για τους μισούς έχει κλείσει τον κύκλο της, για τους άλλους μισούς συνεχίζει να μας καθορίζει...

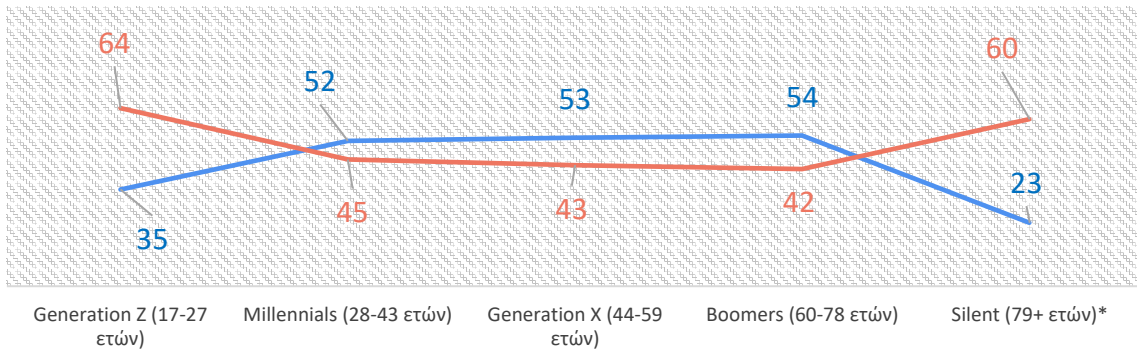
‘Κατά τη γνώμη σας, η Μεταπολίτευση...’

Έχει τελειώσει και η Ελλάδα έχει μπει σε μια νέα περίοδο της ιστορίας της 49

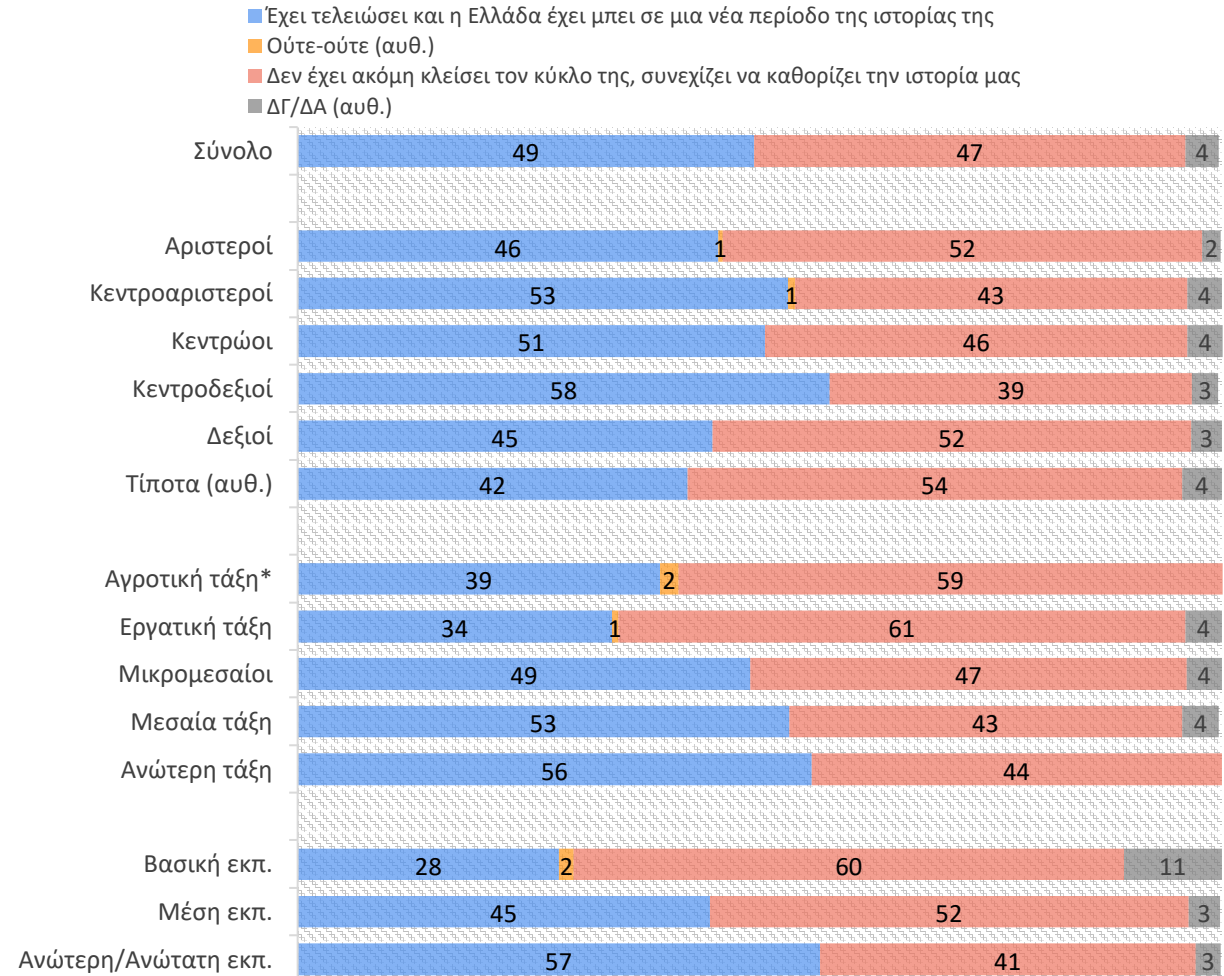
Δεν έχει ακόμη κλείσει τον κύκλο της, συνεχίζει να καθορίζει την ιστορία μας 47

Ανά γενιές

— Έχει τελειώσει και η Ελλάδα έχει μπει σε μια νέα περίοδο της ιστορίας της
— Δεν έχει ακόμη κλείσει τον κύκλο της, συνεχίζει να καθορίζει την ιστορία μας

Ανάλυση

Όσοι τείνουν στην άποψη ότι έχει κλείσει τον κύκλο της, συνδέουν το «τέλος της Μεταπολίτευσης» με την είσοδο στη νέα χιλιετία και όχι τόσο με την κρίση

‘Και πότε πιστεύετε ότι τελείωσε;’

Βάση: το 49% του δείγματος που πιστεύει ότι η Μεταπολίτευση έχει τελειώσει και η Ελλάδα έχει μπει σε μια νέα περίοδο της ιστορίας της

	Πολιτική αυτοτοποθέτηση						Τίποτα από τα παραπάνω (αυθ.)
	Σύνολο	Αριστεροί	Κεντρο αριστεροί	Κεντρώοι	Κεντρο δεξιοί	Δεξιοί	
Το 1989-1990 με την Πτώση του Υπαρκτού Σοσιαλισμού και την πολιτική κρίση στην Ελλάδα	16	17	12	14	13	22	21
Το 2000 με την είσοδο στο ευρώ και τη νέα χιλιετία	44	37	48	44	48	39	40
Το 2010 με το ξέσπασμα της κρίσης και τα Μνημόνια	37	46	39	38	35	33	32
Άλλο (αυθ.)	2	*	1	2	2	6	5
ΔΓ/ΔΑ (αυθ.)	1	1	*	2	3	*	3

Πανελλαδική Έρευνα Κοινής Γνώμης

Συνέχειες και Ασυνέχειες της Μεταπολίτευσης

Συντάχθηκε για τον
Μάιος 2024

